

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
ชุมชนวัดทุ่งสว่าง

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

ภัทราวดี ทิศาดลติลล : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
ชุมชนวัดทุ่งสว่าง

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร. พีรศักดิ์ สิริโยธิน, 170 หน้า

การประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาชุมชนวัดทุ่งสว่าง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบรรลุเป้าหมาย 5 ข้อของการดำเนินงานกองทุนชุมชนวัดทุ่งสว่าง เพื่อทราบปัจจัยบวกและปัจจัยลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน และเพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งตามทัศนะของชุมชนวัดทุ่งสว่าง โดยใช้แนวความคิดและรูปแบบการประเมินเชิงระบบแบบซีพีพีโมเดล (CIPP Model) การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้ระยะเวลาระหว่างเดือนธันวาคม 2544 ถึง เดือนกรกฎาคม 2545 โดยวิธีการเก็บข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบรายงาน บร. 1 – 12 การจัดเวทีประชาคม การสังเกต การสัมภาษณ์ของสมาชิกในชุมชน และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพประกอบกัน

ผลการศึกษาการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาชุมชนวัดทุ่งสว่าง มีการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของกองทุนชุมชน คือ เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในชุมชน เพื่อการสร้างงาน สร้างรายได้ ให้แก่ชาวบ้าน ส่งเสริมและพัฒนาให้ชุมชนสามารถบริหารและจัดการเงินกองทุนของตนเองได้ เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาความสามารถและการแก้ไขปัญหาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เกิดความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศ ทราบปัจจัยเชิงบวกและเชิงลบ ที่ส่งผลให้การดำเนินการกองทุนชุมชนบรรลุเป้าหมาย และทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งที่เกิดตามทัศนะของประชาชนในชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อันจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืนต่อไป

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา..... *อภิรักษ์*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *ดร. พีรศักดิ์*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา..... *พีรศักดิ์*.....

หน้าอนุมัติ

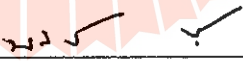
อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

 _____
 (อาจารย์ ดร. พิรศักดิ์ สิริโยธิน)

กรรมการสอบ

 _____
 (อาจารย์ ดร. พิรศักดิ์ สิริโยธิน)

 _____
 (อาจารย์ พันธุ์หาญ ฉิม สว่างสาร)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

 _____
 ( )

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์ ดร. พิรศักดิ์ สิริโยธิน อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- นางสาว ดวงใจ จำจิตร ผู้ช่วยอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการ

- ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม นาย ธรรมดี โชคชัย นางสมพิศ โล่ห์สุวรรณ และเจ้าหน้าที่ประจำกองสวัสดิการสังคม ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่ และการสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน

- นายกเทศมนตรีนครนครราชสีมา นาย สุรวุฒิ เจ็ดชัย และคณะเทศมนตรีนครนครราชสีมา ที่ให้เกียรติมาเป็นประธานในการทำประชาคม ระดับตำบลในเมือง

- ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และสมาชิกในชุมชน ที่ให้ความร่วมมือ และอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลและจัดกิจกรรมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และขอขอบคุณที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่างๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา ที่ให้การเลี้ยงดู อบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดี ตลอดจนมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ.....	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	3
4. วิธีดำเนินการ.....	5
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	7
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	8
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	8
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544.....	9
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	11
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	12
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	14
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	21
7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพท์โมเดล.....	22
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	26

บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ.....	28
1. รูปแบบการประเมินโครงการ.....	28
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	29
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	30
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	35
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	39
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ.....	43
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	43
1.1 บริบทระดับประเทศ.....	43
1.2 บริบทระดับท้องถิ่น.....	51
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม.....	54
2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A.....	54
2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B.....	57
3. ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้.....	60
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	61
4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ.....	61
4.2 ปัจจัยด้านบวกและลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย ของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	64
4.3 การสร้างเครือข่ายขององค์กรเรียนรู้และทำให้เกิดความเชื่อมโยง ภายในและระหว่างหมู่บ้าน/ตำบล.....	65
4.4 ความเข้มแข็งของชุมชน.....	66
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	69
1. สรุป.....	69
2. อภิปรายผล.....	70
3. ข้อเสนอแนะ.....	72
บรรณานุกรม.....	74
ภาคผนวก.....	75
ภาคผนวก ก. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี.....	75
ภาคผนวก ข. แบบ บร. 1 – 12.....	100
ภาคผนวก ค. แบบ กทบ. 2.....	155

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

จากความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมืองคือ การไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อนำมาพัฒนาอาชีพและสร้างรายได้ให้ครอบครัว ดังนั้น รัฐบาลโดย พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้มีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่นและมีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชน โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนให้เห็นคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชนกับภาครัฐและเอกชนและประชาสังคม เป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยจากพื้นฐาน และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับกองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจจากรากฐานของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุนรับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว การพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน ในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนซึ่งจำเป็นต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องจึงได้มีการให้นักศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตเข้า ไปศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติภาคสนามในพื้นที่ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยเข้าไปช่วยส่งเสริมการพัฒนาและติดตามประเมินผลการวิจันนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีประสิทธิภาพและให้พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

การศึกษางานวิจัยนี้ก็เพื่อทราบถึงผลของการติดตามการจัดการและการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของชุมชนวัดทุ่งสว่างว่ามีการบริหารจัดการกองทุนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่รัฐบาลคาดหวังไว้หรือไม่ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการศึกษาและเขียนเรียบเรียงรายงานการประเมินโครงการ(Substantive) ฉบับนี้ขึ้นมา เพื่อแสดงถึงศักยภาพความเข้มแข็งของชุมชนและเพื่อเป็นการเสริมสร้างความรู้ความสามารถในด้านการพัฒนาชุมชนให้มีประสิทธิภาพและพึ่งพาตนเอง

2. วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ

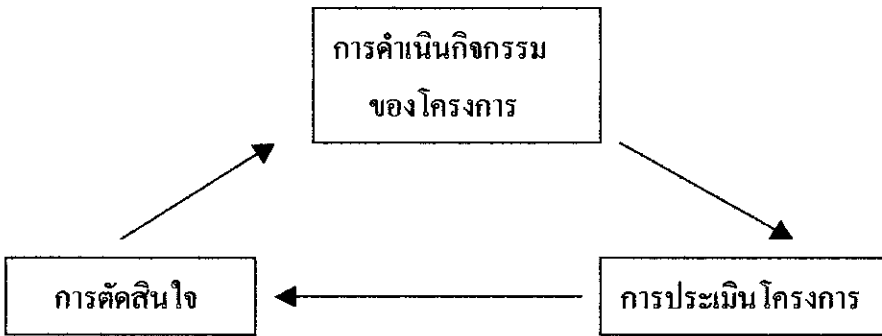
1. เพื่อศึกษาถึงกระบวนการดำเนินงานจัดการกองทุนของชุมชนวัดทุ่งสว่างว่ามีการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์และบรรลุเป้าหมายของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมากน้อยเพียงใด
2. เพื่อศึกษาถึงศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนวัดทุ่งสว่างทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมว่ามีศักยภาพและความเข้มแข็งมากน้อยเพียงใด
3. เพื่อศึกษาถึงจุดเด่น-จุดด้อย และปัจจัยด้านต่างๆ ที่ส่งเสริมและขัดขวางกับการประเมินโครงการ
4. เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนคติของประชาชนในชุมชนและระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ได้กำหนดไว้ในโครงการประเมินโครงการ
5. เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาชุมชนให้มีประสิทธิภาพโดยการสร้างเครือข่ายองค์กรและความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนทุกระดับ

3. กรอบความคิดทฤษฎี

แนวคิดทฤษฎีและรูปแบบการประเมิน เป็นสิ่งที่แสดงถึงภาพรวมของประเด็นที่จะประเมินเพื่อใช้เป็นแนวทางในการประเมินโครงการ ซึ่งมีแนวคิดทฤษฎีและรูปแบบการประเมินที่หลากหลาย โดยสามารถใช้เป็นเครื่องนำทางสำหรับการกำหนดตัวบ่งชี้หรือตัวแปรและการสร้างเครื่องมือเพื่อกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินโครงการ ดังนั้นเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์หลักของการประเมินโครงการจึงได้นำหลักแนวความคิดและรูปแบบการประเมินต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการนี้ได้ แต่ในการประเมินโครงการนี้ได้เน้นไปที่การศึกษาแบบทฤษฎีเชิงระบบ (The system theory) เป็นกรอบในการระบุตัวบ่งชี้และตัวแปร สำหรับการทำการเก็บข้อมูล ตัวแบบทางความคิดดังกล่าวซึ่งเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปในชื่อว่า “ ชิฟฟ์โมเดล (CIPP Model) ” โดยเป็นแนวคิดและรูปแบบการประเมินชิฟฟ์ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam’s CIPP Model) มีรายละเอียด ดังนี้

แนวคิดและรูปแบบการประเมินชิฟฟ์ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam’s CIPP Model) กล่าวว่า “ การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ ” โดยมีแนวความคิดพื้นฐาน คือ

แผนภูมิแสดง ความคิดพื้นฐานการประเมินของสต๊าฟเฟิลบีม

สต๊าฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนของการประเมิน เป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนด หรือ ระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศเพื่อนำเสนอผู้บริหาร

และสต๊าฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า “ รูปแบบการประเมินแบบซีป (CIPP Model) ” ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคนงาน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินโครงการ

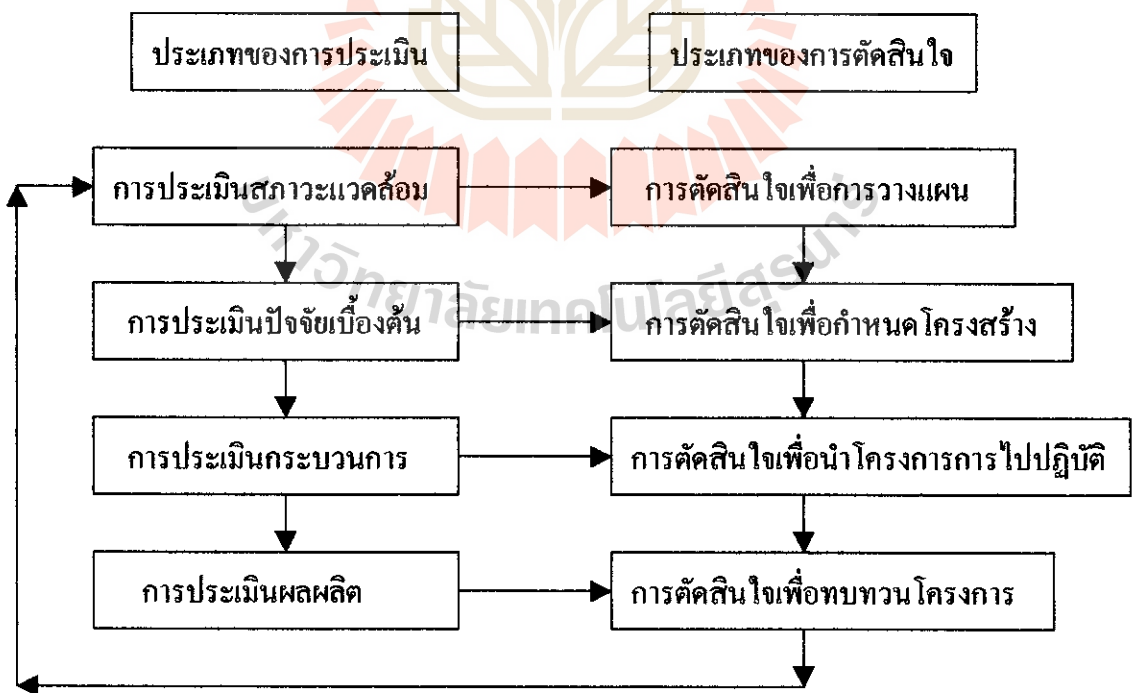
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planing Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการ
2. การตัดสินใจเพื่อกำหนด โครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้นที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงานและขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ
3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด
4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ สัมเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

และสตีฟเฟิลบีมได้นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ ดังแผนภูมินี้

แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตีฟเฟิลบีม

4. วิธีดำเนินการ

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มี 6 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาชุมชนวัดทุ่งสว่าง ต. ในเมือง อ. เมือง จ. นครราชสีมา 30000

ขั้นที่ 2 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ในการวิจัยนี้มีความหมายถึง กลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการศึกษาวิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งได้แก่ ชาวบ้านชุมชนวัดทุ่งสว่าง ต. ในเมือง อ. เมือง จ. นครราชสีมา 30000

กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยนี้มีความหมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรขึ้นมาเป็นตัวอย่างเพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษา ซึ่งในที่นี้ได้แก่กลุ่มคณะกรรมการกองทุน ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน สมาชิกกองทุนและชาวบ้านในชุมชนวัดทุ่งสว่าง

ขั้นที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูลในการวิจัยนี้หมายถึงแหล่งที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่สามารถให้ข้อมูลตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ เพื่อใช้ตอบประเด็นคำถาม โดยจะต้องมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของโครงการซึ่งจำแนกแหล่งข้อมูลได้ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้โดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง เช่น การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนและชาวบ้านในชุมชน การสังเกต ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์และความต้องการใช้ข้อมูลของผู้ประเมิน

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินได้เลือกใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปผลไว้แล้ว มีความสะดวกรวดเร็ว และประหยัดเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลมากกว่า เช่น เอกสารเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุน ระเบียบกองทุน ความจำเป็นพื้นฐาน(จปฐ.) ซึ่งการนำข้อมูลจากแหล่งนี้มาใช้จะต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องและความเชื่อมั่นของข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆในการประเมินโครงการนี้ สามารถจำแนกออกได้

2 ลักษณะ คือ ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) และ ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data)

ขั้นที่ 4 วิธีการเก็บข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะใช้วิธีการเก็บข้อมูลดังนี้

1. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเผชิญหน้าระหว่างผู้ประเมินกับผู้ถูกประเมินที่เป็นรายบุคคลและกลุ่มคน เพื่อสนทนากันในประเด็นที่ผู้ประเมินต้องการข้อมูลตามแบบบร.ต่างๆ ซึ่งจะมีการเลือกเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์และเลือกผู้ให้ข้อมูล
2. การใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถามตามแบบของบร.ต่างๆที่กำหนดไว้เพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่ต้องการ
3. การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน เป็นการอภิปรายกลุ่มลักษณะหนึ่งซึ่งเป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมมาร่วมแสดงความคิดเห็นที่ได้รับการกระตุ้น จากคำถามของผู้ประเมินตามแบบ บร. ต่างๆ โดยมีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและปฏิกิริยาของสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมระหว่างการแสดงความคิดเห็น โดยที่จะนำไปใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลได้ ซึ่งมีทั้งระดับหมู่บ้านและระดับตำบล
4. การสังเกต เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมของชาวบ้านในชุมชน จะทำให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความเป็นจริง ซึ่งจำแนกการสังเกตออกเป็น 2 แบบ คือ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม
5. การศึกษาจากข้อมูลมือสอง เป็นข้อมูลที่ได้มีการจัดเก็บข้อมูลต่างๆไว้แล้ว ได้แก่ ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) แผนที่หมู่บ้าน เอกสารสรุปข้อมูลชุมชน และ เอกสารระเบียบกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น ซึ่งข้อมูลดังกล่าว จะอยู่ที่ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการ อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) ศูนย์สาธารณสุขของชุมชน เป็นต้น

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดทำให้เป็นระบบ ระเบียบ เพื่อความสะดวก รวดเร็ว และ ง่ายต่อการทำความเข้าใจ แปลความ และ สรุปความ โดยเริ่มต้นตั้งแต่ ขั้นตอนของการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจำแนกประเภทของข้อมูล และนำมาดำเนินการวิเคราะห์โดยการเลือกใช้ค่าสถิติที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ระดับข้อมูล ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ

ขั้นที่ 6 การนำเสนอผลการวิจัย

เป็นขั้นตอนของการนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาแจกแจงรายละเอียด พร้อมกับสรุปผลการวิจัยให้อยู่ในรูปแบบที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจและสะดวกต่อการนำไปใช้ได้เป็นอย่างดี การนำเสนอผลงานวิจัยแบ่งออกได้ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ นำเสนอหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ กรอบความคิดทฤษฎี วิธีดำเนินการ และผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและ
 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนชาติ พ.ศ. 2544 แบบติดตามสังเกตการณ์คัด
 เลือกคณะกรรมการกองทุน แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุน การพิจารณา
 เงินกู้ หลักการประเมิน โครงการแบบชีพโมเดล และวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร
 จัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการ วิธีการประเมินโครงการ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรและตัวชี้
 วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ การเก็บรวบรวมข้อมูลและ
 การวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 นำเสนอผลการติดตามการประเมินโครงการ

บทที่ 5 นำเสนอผลการสรุป อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ ผลการศึกษาครั้งนี้จะได้ประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ทำให้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงาน และกระบวนการ
 บริหารจัดการกองทุน
2. ทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพ และความเข้มแข็งของชุมชนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ
 และสังคม
3. ทำให้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจถึงปัจจัยต่างๆที่ผลต่อการประเมินโครงการ
4. ทำให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็ง และทราบถึงแนวทางการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นให้มี
 ประสิทธิภาพมากขึ้น
5. ทำให้ผู้ศึกษาการประเมินโครงการนี้ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีความ
 คิดเป็นระบบระเบียบซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาความคิดและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 ที่ดีขึ้น

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลโดยมี พ.ศ.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถ ในการจัดระบบบริหารจัดการกองทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประกอบด้วย 5 ประการ คือ

- 1.2.1 เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
- 1.2.2 ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตตนเองด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง
- 1.2.3 เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน/ชุมชน
- 1.2.4 เชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม
- 1.2.5 กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตย

1.3 วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.3.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้าน

1.3.2 ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง

1.3.3 เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.3.4 กระตุ้นเศรษฐกิจ ในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

1.3.5 เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.4.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

1.4.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ผู้จัดทำได้ใช้แนวทางนโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเป็นหลักในการประเมิน โครงการกองทุนด้วย

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 คณะกรรมการกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 4 คน

2. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ กรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้กรรมการที่มาแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการคนเก่า หากครบวาระแล้วยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการใหม่ก็ให้กรรมการคนเดิมปฏิบัติหน้าที่ต่อจนกว่าจะมีการแต่งตั้งใหม่

3. นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระข้อ 2 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

3.1 ตาย

3.2 ลาออก

3.3 เป็นคนล้มละลาย

3.4 คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง

3.5 เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

3.6 ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

4. การประชุมของคณะกรรมการต้องมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมให้รองประธานกรรมการ ผู้มีอาวุโสตามลำดับเป็นประธาน ถ้ารองประธานไม่มาก็ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกันเองการวินิจฉัยชี้ขาดให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการ 1 คนมี 1 เสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเท่ากันให้ประธานกรรมการออกเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

5. คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 5.1 กำหนดนโยบาย การจัดตั้งและแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้าน
- 5.2 กำหนดแผนการจัดหาและการจัดสรรเงินทุน ให้แก่กองทุนหมู่บ้าน
- 5.3 จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเสนอคณะรัฐมนตรี
- 5.4 กำหนดแผนงาน ระเบียบ ข้อบังคับและแนวทางการบริหารงานกองทุน
- 5.5 ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับจ่ายเงินและการจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
- 5.6 ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและการบริหารกองทุน
- 5.7 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
- 5.8 ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่นๆเพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
- 5.9 เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งหรือขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงาน หรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงาน เป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ จะช่วยให้ปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลาหรือนอกเวลาก็ได้ อาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ที่ได้ไปช่วยปฏิบัติหน้าที่ก็ได้

5.10 รายงานผล การดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

5.11 ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

6. การประชุมของคณะอนุกรรมการให้นำ ข้อ 5.9 มาใช้กับการประชุม และวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมอนุกรรมการ โดยอนุ โลม

7. ให้คณะกรรมการที่ปรึกษาและคณะอนุกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ ได้เบี่ยงประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุมและค่าตอบแทนที่ปรึกษาโดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวดที่ 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
  2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
  3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ และกองทุน
  4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหาร กองทุน
  5. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียม ความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนและแนวทางการบริหารกองทุน
  6. ให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินงานกองทุน
  7. พิจารณาเสนอความคิดเห็นต่อคณะกรรมการ ในการพิจารณาแผนการบริหารและจัด การกองทุน
  8. ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือและให้ข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
  9. ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการ ในส่วนการบริหารกองทุน
  10. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
  11. ดำเนินการตามอื่นใดที่คณะกรรมการมอบหมาย
- (รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก ก.)

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีส่วนสำคัญ ในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่างๆเนื่องจากกระบวนการเลือก คณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและ บริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กล่าวว่่า

1. จะต้องมีการเวียน 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม
  2. การเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็น ไปตามมติที่ประชุม สำหรับคุณสมบัติคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการ ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้
1. เป็นผู้อาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี

2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ
3. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
4. ไม่เคยได้รับโทษจำคุก โดยพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
5. ไม่เคยเป็นผู้ต้องโทษในคดีอาชญากรรม
6. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือถูกไล่ออกจากราชการหรือรัฐวิสาหกิจ
7. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบเสียสละและมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ตลอดจนยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง

1. การขอขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีขั้นตอนดังนี้
  - 1.1 จัดทำแบบขอขึ้นทะเบียนตามแบบ กทบ. 2 ซึ่งขอรับแบบ กทบ. 2 ได้จากคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ (แบบ กทบ. 2 อยู่ในภาคผนวก ค.)
  - 1.2 ยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียน กับธนาคารออมสิน หรือธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ ระเบียบข้อบังคับของกองทุน
  - 1.3 เปิดบัญชีกับธนาคารออมสิน
2. การประเมินความพร้อมของกองทุน

เมื่อกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมืองได้ยื่นขึ้นทะเบียนต่อธนาคารแล้วคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอร่วมกับกองทุนหมู่บ้าน จะประเมินความพร้อมในเรื่องต่างๆ ดังนี้

  - 2.1 การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
  - 2.2 คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
  - 2.3 ความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
  - 2.4 ระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
  - 2.5 การมีส่วนร่วมของชาวบ้านหรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
  - 2.6 การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบ และข้อบังคับของกองทุน

- 2.7 การเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. การเตรียมความพร้อมหมู่บ้าน มีขั้นตอน 4 ขั้นตอน ดังนี้
- 3.1 เตรียมแผนแม่บทชุมชน
- 3.1.1 ทำความเข้าใจผู้นำธรรมชาติและผู้นำทางการเรื่องแผนแม่บทชุมชน
- 3.1.2 จัดเวทีชาวบ้าน ทำความเข้าใจเรื่องแผนแม่บทชุมชน
- 3.1.3 สสำรวจข้อมูลครัวเรือน
- 3.1.4 สรุปลข้อมูลในเวทีชาวบ้าน
- 3.1.5 กำหนดแผนพัฒนาชุมชนและทำกิจกรรมร่วมกัน
- 3.1.6 แลกเปลี่ยนผลการทำกิจกรรม/สรุปบทเรียนร่วมกัน
- 3.2 เตรียมระเบียบบริหารกองทุนหมู่บ้าน
- 3.2.1 จัดเวทีชาวบ้านให้ทุกคนรับรู้และเข้าใจในระเบียบกองทุนหมู่บ้านของรัฐบาล
- 3.2.2 ยกร่างและปรับระเบียบให้สอดคล้องกับหมู่บ้าน
- 3.2.3 สมาชิกทั้งหมดให้ความเห็นชอบระเบียบกองทุนหมู่บ้าน
- 3.2.4 สมาชิกจากทุกครัวเรือนและกลุ่มต่างๆที่อยู่ในหมู่บ้าน ลงทะเบียนกับกองทุนหมู่บ้าน
- 3.3 เตรียมคณะกรรมการกองทุนระดับหมู่บ้าน
- 3.3.1 จัดเวทีชาวบ้าน เชิญทุกคนมาช่วยกันยกร่างระเบียบ
- 3.3.2 ที่ประชุมสมาชิกตกลงหลักเกณฑ์ และวิธีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
- 3.3.3 คัดเลือกคณะกรรมการกองทุน ตามขั้นตอนที่สมาชิกเห็นชอบและลงมติ
- 3.3.4 เสนอรายชื่อคณะกรรมการกองทุน ให้คณะอนุกรรมการที่ได้รับมอบหมาย
- 3.4 เตรียมสมาชิกหมู่บ้าน
- 3.4.1 แบ่งบทบาทหน้าที่ของคณะทำงานชาวบ้านในชุมชน
- 3.4.2 จัดกิจกรรมเสริมพัฒนาทักษะอาชีพ – การตลาด ให้กับสมาชิก
- 3.4.3 จัดกิจกรรมออมทรัพย์และกองทุนสวัสดิการชุมชน
- 3.4.4 เตรียมคนทำบัญชีการเงิน

4. เมื่อกองทุนมีความพร้อม จะมีการดำเนินการดังนี้

4.1 เมื่อกองทุนมีความพร้อมแล้ว คณะกรรมการกองทุนแจ้งคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ เพื่อมาติดตามตรวจสอบและรายงานคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด

4.2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จะโอนเงินล้านเข้ากองทุน เมื่อได้รับรายงานจากคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนชุมชนเมืองวัดทุ่งสว่าง เป็นไปด้วยความรวดเร็ว คล่องตัว และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวม สนองนโยบายกระบวนการพึ่งพาตนเอง ความคิดริเริ่มและการสร้างศักยภาพด้านเศรษฐกิจและสังคมของชาติ จึงกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนชุมชนเมืองวัดทุ่งสว่าง ไว้ดังนี้

1. ที่ตั้งของกองทุน ณ อาคารเลขที่ 71 (ใกล้วัดทุ่งสว่าง) ถนนพยับพิศ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000

2. วัตถุประสงค์

2.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก

2.2 เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสัจจะ และเงินรับฝาก

2.3 เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก

2.4 เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว ไม่มัวเมาในสิ่งอบาขมุข และเป็นคนรู้จักสามัคคี

2.5 เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง การสร้างภูมิปัญญาและความคิดริเริ่ม ใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ เป็นคนเก่งคิด สร้างสรรค์ แก้ปัญหา ขยันการงาน มีความรับผิดชอบหน้าที่การงาน และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อทุกๆคน

3. แหล่งที่มาของกองทุน

3.1 เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

3.2 เงินกู้ยืม

3.3 ดอกผลหรือผลประโยชน์ใดๆที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน

3.4 ค่าธรรมเนียมแรกเข้า

3.5 เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก

3.6 เงินค่าหุ้น

3.7 เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก

3.8 เงินหรือทรัพย์สินอื่นๆ ที่กองทุนได้รับบริจาค โดยมีเงื่อนไขผูกพันหรือภาระติดพันอื่นใด

4. คุณสมบัติของสมาชิก

4.1 เป็นผู้ที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนเมืองวัดทุ่งสว่าง เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 12 เดือน ก่อนวันจัดตั้งกองทุน

4.2 เป็นผู้มีอายุตั้งแต่ 20 ปีบริบูรณ์ ขึ้นไป

4.3 เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน

4.4 อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ

4.5 มีเงินฝากสัจจะ และ ถิ่นอย่างน้อย 1 หุ้นแต่ต้องไม่เกิน 100 หุ้น

4.6 เป็นผู้พร้อมจะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน

4.7 เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก

5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

5.1 ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน

5.2 ผู้ที่มีคุณสมบัติของสมาชิก สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนได้เดือนละ 1 ครั้ง โดยสามารถสมัครเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคลและกลุ่มหรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัครสมาชิก

5.3 คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

5.4 เมื่อคณะกรรมการกองทุนพิจารณาคุณสมบัติของสมาชิกและเห็นสมควรรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิก จะแจ้งบุคคลนั้น ให้ชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า(รายละ 20 บาท) ภายใน 3 วันนับแต่วันรับสมัคร

6. สมาชิกขาดหรือพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกด้วยเหตุต่างๆดังต่อไปนี้

6.1 ตาย

6.2 ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน

6.3 วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

6.4 ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของผู้ร่วมประชุม

6.5 จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วยเหลือหรือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใดๆ

6.6 จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก

6.7 นำทรัพย์สินของกองทุน ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้

6.8 มีลักษณะและ หรือคุณสมบัติไม่ตรงกับคุณสมบัติของสมาชิกที่ได้กำหนดไว้

6.9 สมาชิกผู้ไม่มีหนี้สินหรือภาระผูกพันใดๆกับกองทุนทั้งในฐานะผู้กู้หรือผู้ค้ำประกัน อาจขอลาออกจากการเป็นสมาชิกของกองทุน ได้โดยแสดงความจำนงเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อพิจารณาอนุญาตและให้ขาดจากสมาชิกภาพในวันที่คณะกรรมการกองทุนอนุญาต

6.10 ผู้ที่ขาดจากการเป็นสมาชิกภาพอาจยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกใหม่ได้ แต่ทั้งนี้จะต้องเป็นผู้ที่ขาดจากการเป็นสมาชิกติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

7. หุ้น

หุ้นๆหนึ่ง มีมูลค่าหุ้นละ 20 บาท สมาชิกมีสิทธิถือหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น การเพิ่มหุ้นสามารถเพิ่มหุ้นได้ปีละ 1 ครั้ง แต่ทั้งหมดรวมแล้วต้องไม่เกิน 100 หุ้น

วิธีการชำระค่าหุ้น ให้สมาชิกชำระค่าหุ้น โดยวิธีชำระเงินสดต่อเหรียญหรือคณะกรรมการกองทุน

8. เงินฝากสัจจะ

สมาชิกผู้ขอกู้ต้องเปิดบัญชีเงินฝากสัจจะนับแต่วันเป็นสมาชิก และต้องส่งเงินฝากสัจจะทุกเดือน เดือนละ เท่าๆกัน ในวงเงินไม่น้อยกว่า 50 บาทและสูงสุดไม่เกิน 500 บาทต่อเดือน ทุกวันที่ 5 ของเดือน และสามารถเพิ่มจำนวนเงินฝากสัจจะได้ปีละ 1 ครั้งในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปี ซึ่งสมาชิกจะถอนและปิดบัญชีได้ก็ต่อเมื่อพ้นสภาพการเป็นสมาชิกเท่านั้น

9. ประเภทการกู้ยืม

สมาชิกสามารถยื่นขอกู้เงินต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจกรรมดังต่อไปนี้

9.1 การพัฒนาอาชีพ

9.2 การสร้างงาน

9.3 การสร้าง และ/หรือ เพิ่มรายได้

9.4 ลดรายจ่าย

9.5 บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และ จำเป็นเร่งด่วน

10. วงเงินกู้ที่สมาชิกขอกู้ยืม

10.1 เพื่อ พัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้าง และ/หรือ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายให้แก่สมาชิก กู้ยืมรายหนึ่งในวงเงินไม่เกิน 20,000 บาท โดยให้สมาชิกค้ำประกัน 2 คน

10.2 ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นอนุมัติเงินกู้ของสมาชิกรายใดเกินกว่า 20,000 บาท คณะกรรมการกองทุนจะเรียกประชุมสมาชิก เพื่อให้สมาชิกร่วมกันพิจารณาวินิจฉัยชี้

ขาด แต่ทั้งนี้ในการอนุมัติเงินกู้ให้แก่สมาชิกรายหนึ่ง ต้องไม่เกิน 50,000 บาท และต้องนำหลักทรัพย์ หรือข้าราชการตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไป จำนวน 2 คน มาค้ำประกันเงินกู้

10.3 ส่วนโครงการที่สมาชิกยื่นขอกู้ยืมเงินเพื่อ บรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน ต้องเป็นการกู้ยืมเฉพาะกรณีเพื่อการอันจำเป็นเร่งด่วน หรือที่มีประโยชน์ตามที่คณะกรรมการกองทุนเห็นสมควร แต่จะให้เงินกู้เพื่อการสุรุ่ยสุร่าย หรือการเก็งกำไรไม่ได้ วงเงินให้กู้ยืมในโครงการดังกล่าวให้กู้ยืมได้ไม่เกินรายละ 3,000 บาท

11. การทำสัญญา

การทำสัญญาเงินกู้ทุกประเภท ต้องมีการทำสัญญากู้ยืมไว้กับคณะกรรมการกองทุนตามแบบและเงื่อนไขที่กำหนด

12. หลักประกันเงินกู้ มีข้อกำหนดดังนี้

12.1 เงินกู้ยืม เพื่อ พัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้าง และ/หรือ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ผู้กู้ยืม ต้องใช้สมาชิกของกองทุน จำนวน 2 คน เป็นผู้ค้ำประกันเงินกู้ และต้องได้รับคำยินยอมจากคู่สมรส

12.2 สำหรับเงินกู้ เพื่อ บรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน ให้ทำสัญญากู้ยืมและมีสมาชิกค้ำประกัน 2 คน พร้อมคำยินยอมของสามีหรือภรรยา

12.3 ผู้ค้ำประกัน จะค้ำประกันให้ผู้กู้เกินกว่า 1 รายไม่ได้

12.4 ใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน

12.5 การกู้ยืมเงิน เพื่อ พัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้าง และ/หรือ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย เกินกว่า 20,000 บาท ต้องนำหลักทรัพย์หรือข้าราชการตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไปจำนวน 2 คน เป็นผู้ค้ำประกันเงินกู้และได้รับคำยินยอมจากคู่สมรส

13. การชำระคืนเงินกู้ เงินชำระหนี้สำหรับเงินกู้ กำหนดไว้ดังนี้

13.1 เงินกู้ที่ผู้กู้ยืม เพื่อ พัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้าง และ/หรือ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ให้ผู้กู้ยืมเงินส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย ภายในระยะเวลา 1 ปี ตามสัญญาเงินกู้

13.2 เงินกู้ยืม เพื่อ บรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน ให้ผู้กู้ยืมเงินส่งคืนเงินต้นเต็มจำนวนพร้อมดอกเบี้ย ภายในระยะเวลาไม่เกิน 120 วัน (4 เดือน)

14. อัตราดอกเบี้ย

14.1 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ เพื่อ พัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้าง และ/หรือ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย จะคิดอัตราร้อยละ 0.75 บาท ต่อเดือน หรือร้อยละ 9 บาท ต่อปี

14.2 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ เพื่อ บรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน จะคิดอัตราร้อยละ 2 บาท ต่อเดือน

15. ค่าปรับในกรณีผู้กู้ผิดสัญญาเงินกู้

ค่าปรับในกรณีผู้กู้ผิดสัญญาเงินกู้ (ไม่ส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย) ตามสัญญา ให้ผู้กู้เสียค่าเบี้ยปรับ ในอัตราร้อยละ 2 บาทต่อวัน เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้จากคณะกรรมการกองทุน

16. การจัดสรรผลกำไรสุทธิประจำปี

เมื่อถึงสิ้นปีทางบัญชีของกองทุน และได้ปิดบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปแล้ว ปรากฏว่า กองทุนมีกำไรสุทธิ แล้วคณะกรรมการกองทุน จะนำกำไรสุทธิ มาจัดสรรได้ ดังนี้

16.1 เป็นเงินปันผลค่าหุ้น ในอัตราร้อยละ 15

16.2 เป็นเงินประกันความเสี่ยงเงินกู้ ในอัตราร้อยละ 10

16.3 เป็นเงินเพื่อสมทบกองทุน ในอัตราร้อยละ 10

16.4 เป็นเงินเพื่อส่งเสริมการศึกษาและศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งช่วยเหลือผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส ในอัตราร้อยละ 10

16.5 เป็นทุนเพื่อสาธารณประโยชน์ของชุมชน ในอัตราร้อยละ 10

16.6 เป็นเงินค่าตอบแทนแก่คณะกรรมการกองทุน ในอัตราร้อยละ 20

16.7 เป็นทุนเพื่อใช้จ่ายในการบริหารกองทุน ในอัตราร้อยละ 10

16.8 เป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่ผู้กู้ ในอัตราร้อยละ 10

16.9 เป็นทุนอื่นๆตามที่คณะกรรมการกองทุนเห็นสมควร ในอัตราร้อยละ 5

17. คุณสมบัติคณะกรรมการ

17.1 เป็นผู้ปฏิบัติคนอยู่ในหลักศาสนา มีความเสียสละ รับผิดชอบ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและไม่ติดการพนัน ไม่มีประวัติเสียด้านการเงินและยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย

17.2 เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์

17.3 เป็นผู้มิชื้ออยู่ในทะเบียนและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันไม่น้อยกว่า 2 ปี

17.4 ไม่เคยได้รับโทษจำคุก เว้นแต่เป็นความผิดที่กระทำโดยประมาท

17.5 ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการในกรณีทุจริตต่อหน้าที่

17.6 ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือไร้ความสามารถ

17.7 ไม่เป็นผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ที่เป็นเหตุให้เสียสิทธิ

17.8 ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือไม่เคยกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ เว้นแต่ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก

18. อำนาจหน้าที่ คณะกรรมการ

18.1 บริหารและจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

18.2 ออกระเบียบ ข้อบังคับ และหลักเกณฑ์ในการบริหารจัดการกองทุนฯ โดยที่สมาชิกของหมู่บ้านเห็นชอบร่วมกัน

18.3 รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนข้อมูลสมาชิกทั้งที่เป็นบุคคลหรือกลุ่มที่มีอยู่ในหมู่บ้าน

18.4 พิจารณาให้เงินกู้ตามระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้าน ได้ร่วมกำหนด

18.5 ดำรงและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ อุตสาหกรรมครัวเรือนและวิสาหกิจชุมชนในเขตท้องที่หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองนั้น

18.6 กรรมการกองทุนฯ มีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี (แต่ดำรงตำแหน่งเกิน 2 วาระติดต่อกันไม่ได้)

คณะกรรมการกองทุน ประกอบด้วย ประธานกรรมการกองทุน รองประธานกรรมการกองทุน เลขานุการ เหรัญญิก ผู้ตรวจสอบภายใน ประชาสัมพันธ์และตำแหน่งอื่นที่คณะกรรมการเห็นสมควร นอกจากนี้กองทุนประกอบด้วยที่ปรึกษาของกองทุน จำนวน 5 คน

ประธานกรรมการกองทุนมีหน้าที่ดังนี้

- เป็นประธานในการประชุมคณะกรรมการกองทุน
- เรียกประชุมคณะกรรมการกองทุน
- แต่งตั้งคณะกรรมการกองทุนเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งตามมติหรือตามที่คณะกรรมการกองทุนมอบหมาย
- ปฏิบัติงานหน้าที่อื่นๆ ตามข้อบังคับและมติของคณะกรรมการกองทุน

รองประธานกรรมการกองทุนทำหน้าที่แทนประธานกรรมการกองทุนเมื่อประธานกรรมการกองทุนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้หรือเมื่อประธานกรรมการกองทุนมอบหมายให้ทำการแทน

ถ้าประธานกรรมการกองทุนและรองประธานกรรมการกองทุนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการประชุมคราวหนึ่งคราวใดได้ ให้ที่ประชุมเลือกคณะกรรมการกองทุนคนใดคนหนึ่งเป็นประธานสำหรับการประชุมคราวนั้น

เหรัญญิกกองทุน มีหน้าที่รวบรวมจัดเก็บ ดูแลรักษาเงินทุนและรายได้ของกองทุนรวมทั้งการจัดทำบัญชีพร้อมทั้งควบคุมการใช้จ่ายเงินของกองทุนให้เป็นไปอย่างรอบคอบและเกิดประโยชน์สูงสุด

เลขานุการกองทุน มีหน้าที่ติดต่อประสานงานทั่วไป นัดประชุมกรรมการกองทุน จัดและทำบันทึกรายงานการประชุม ตลอดจนรายงานผลการดำเนินงานของกองทุน

ผู้ตรวจสอบภายในมีหน้าที่ตรวจสอบบัญชี กำกับ ดูแล เงินกองทุนให้เป็นไปตามมติที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด รวมทั้งประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน

ประชาสัมพันธ์มีหน้าที่ผลิตเอกสาร สิ่งพิมพ์ ให้ข่าวสารแก่สมาชิกและหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

กรรมการกองทุนอื่นๆให้มีหน้าที่ตามคณะกรรมการกองทุนกำหนดมอบหมาย

คณะกรรมการกองทุนต้องมีการประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และต้องมีกรรมการกองทุนเข้าร่วมประชุมอย่างน้อยกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงครบองค์ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุม ให้ถือเสียงข้างมากและกรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงในการลงคะแนนหนึ่งเสียง ในกรณีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งหรือเป็นผู้ชี้ขาด

คณะกรรมการกองทุนจะตรวจสอบบัญชีของกองทุน และรายงานการตรวจสอบบัญชีต่อคณะกรรมการสนับสนุนกองทุน เพื่อทราบถึงความก้าวหน้า ฐานะทางการเงิน และผลการดำเนินงานของกองทุน ทุก 3 เดือน และทุกกรอบปี พร้อมทั้งแสดงบัญชีกำไรขาดทุน และงบดุล ในบัญชีที่ล่วงมา ภายใน 120 วัน นับแต่วันสิ้นปีบัญชี

ให้คณะกรรมการกองทุน จัดให้มีการประชุมใหญ่สมาชิก อย่างน้อยปีละ 1 ครั้งและหากเห็นสมควรจะเรียกประชุมใหญ่วิสามัญได้อีกตามความจำเป็น โดยมีวาระการประชุมดังนี้

- เรื่องแจ้งให้ที่ประชุมทราบ
- รับรองรายงานการประชุมครั้งที่ผ่านมา
- พิจารณาเรื่องที่ค้างหรือต่อเนื่องในที่ประชุมครั้งก่อน
- เหมี่ยญึก รายงานฐานะทางการเงิน
- วาระที่ต้องการพิจารณา
- เรื่องอื่นๆ (ถ้ามี)

19. การขาดหรือพ้นจากการเป็นคณะกรรมการกองทุน

19.1 ลาออก

19.2 ตาย

19.3 เมื่อที่ประชุมใหญ่เกินกว่าครึ่งหนึ่งลงมติให้ออก

20. กรรมการกองทุนมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี

20.1 เมื่อกรรมการกองทุนดำรงตำแหน่งครบวาระ ให้จัดให้มีการประชุมใหญ่เพื่อเลือกคณะกรรมการชุด ใหม่โดยเร็ว ภายใน 45 วัน กรณีกรรมการกองทุนพ้นจากตำแหน่งตั้งวาระคั้งให้ กรรมการกองทุนชุดเก่ารักษาการ ไปจนกว่าจะมีกรรมการชุดใหม่มารับหน้าที่แทน

20.2 กรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุนได้อีก แต่จะดำรงตำแหน่งเกิน 2 วาระติดต่อกันมิได้

20.3 ในกรณีที่กรรมการกองทุนลาออก ตาย หรือที่ประชุมใหญ่ลงมติให้ออกก่อนครบวาระ ให้คณะกรรมการกองทุนที่เหลืออยู่มีอำนาจแต่งตั้งสมาชิกแทนตำแหน่งที่ว่างได้ แต่ผู้ได้รับแต่งตั้งจะอยู่ในตำแหน่งเท่ากับระยะเวลาที่เหลืออยู่ของผู้ที่ตนแทนเท่านั้น

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. สมาชิกที่จะขอกู้เงินต้องจัดทำคำขอกู้ โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจอนุมัติวงเงินกู้รายหนึ่ง ไม่เกินสองหมื่นบาท หากมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินที่กำหนดต้องเรียกประชุมสมาชิกเพื่อพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ต้องไม่เกินห้าหมื่นบาทต่อราย เงินกู้ฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการพิจารณาตามความเหมาะสม

3. เมื่อคณะกรรมการกองทุน มีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอ ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงินพร้อมส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินแจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารทราบโดยเร็วและให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อยสองคน เพื่อทำสัญญากู้ยืมเงินกับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ ให้ผู้กู้เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร และแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้คณะกรรมการกองทุนทราบโดยเร็ว ธนาคารจะเป็นผู้โอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุน

4. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะส่วนบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

5. ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก

6. การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยต้องให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่ทำสัญญา และผู้กู้จะต้องนำเงินไปส่งคืน ณ ธนาคารและนำหลักฐานการชำระเงินให้กับคณะกรรมการกองทุนเพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

7. ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบกองทุนกำหนดในส่วนที่ขาดหรือค้างชำระ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้ คณะกรรมการกองทุนอาจพิจารณายกเลิกหรือลดเบี้ยให้ผู้กู้รายหนึ่งรายก็ได้เมื่อมีเหตุผลอันสมควรและด้วยความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกด้วยเสียงเกินกึ่งหนึ่งหรือดำเนินการอื่นๆตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

8. ในกรณีที่ผู้กู้นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ ให้คณะกรรมการกองทุน มีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที และให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิก เพื่อลงมติให้ผู้กู้ที่นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์พ้นจากสมาชิกภายในระยะเวลาสามสิบวันหลังจากวันยกเลิกสัญญา สมาชิกที่พ้นจากเหตุข้างต้นห้ามมิให้สมัครเป็นสมาชิกกองทุนเป็นระยะเวลาสองปี

กรณีกองทุนชุมชนวัดทุ่งสว่าง มีเกณฑ์สำหรับการพิจารณาเงินกู้ ดังนี้

1. คูโครงการที่เสนอถือว่าเป็นไปได้เพียงใด กิจการนั้นมีความคุ้มทุนเพียงใด
2. การส่งใช้เงินยืมว่าจะส่งตามที่ให้สัญญาได้หรือไม่
3. ความประพฤติและความน่าเชื่อถือของผู้กู้
4. ความน่าเชื่อถือของผู้ค้ำประกัน

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพพโมเดล (CIPP MODEL)

รูปแบบการประเมินแบบชีพพโมเดล

จำเนียร สุขหลาย และคณะ ได้สรุป รูปแบบการประเมินแบบชีพพโมเดล ในหนังสือรวมบทความทางการประเมินโครงการ [สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, (บรรณาธิการ), 2544 : 221-234] ดังนี้

แบบจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่ยังเป็น การประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ จึงเป็นที่นิยมกว้างขวาง

แบบจำลองชีพจรจะประเมิน ในด้านต่างๆ ดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับ การวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้าง เพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ ใช้เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินใจและดู ผลสำเร็จของโครงการ

1. การประเมินบริบทหรือสถานะแวดล้อม (Context Evaluation)

การประเมินสถานะแวดล้อมเป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมิน โดยทั่วๆ ไปเป็นการประเมิน เพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของ โครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม

ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม

วิธีการประเมินสถานะแวดล้อมมี 2 วิธี คือ

1. Contingency Mode เป็นการประเมินสถานะแวดล้อม เพื่อหาโอกาส และแรงผลักดัน จากภายนอกระบบ (Opportunities and pressure of the immediate system) เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้ พัฒนาส่งเสริม โครงการให้ดีขึ้น โดยใช้การสำรวจปัญหาภายในขอบเขตที่กำหนดอย่างกว้างๆ คำถามที่ใช้ในการประเมินสถานะแวดล้อมแบบ Contingency Mode คือคำถามประเภท “ถ้า.....แล้ว ”

2. Congruence Mode เป็นการประเมิน โดยการเปรียบเทียบระหว่าง การปฏิบัติจริง (Actual Result) กับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การประเมินแบบนี้ทำให้เราทราบว่า วัตถุประสงค์ใดบ้าง ที่ไม่สามารถจะบรรลุเป้าหมายได้

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การประเมินสถานะแวดล้อม จะได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับ ระบบ เพื่อประโยชน์สำหรับผู้บริหาร

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation)

เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่างๆ ที่จัดขึ้น โดย เชื่อว่าข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่างๆ คือ

1. ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัด โครงการ
2. ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

3. การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น หน่วยงานที่เหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ

ผลที่ได้จากการประเมินปัจจัยเบื้องต้น คือ การวิเคราะห์รูปแบบของวิธีการที่ใช้ในรูปของราคาและกำไร (Cost and Benefit) ที่จะได้รับ โดยการประเมินในด้านอัตราค่าจ้าง เวลา งบประมาณ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้จะช่วยให้ข้อมูลที่จะตัดสินใจได้ว่า ควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร ใช้อัตราค่าจ้างเท่าใด วางแผนงานและดำเนินการอย่างไร ซึ่งจะแตกต่างจากการประเมินสถานะแวดล้อมในแง่ที่ว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นการทำเฉพาะกรณีนั้นๆ และวิเคราะห์ภายในโครงการเท่านั้น

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)

เมื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติและลงมือทำการประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ข้อมูล ย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับขั้น การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ใหญ่อยู่ 3 ประการ คือ

1. เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการหรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้
2. เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน
3. เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้น

ยุทธวิธีในการประเมินประเมินกระบวนการ มี 3 วิธี คือ

1. แสดงให้เห็น หรือกระตุ้นเตือนถึงศักยภาพของทรัพยากร ที่ทำให้เกิดความล้มเหลวในโครงการซึ่งอาจจะเป็นสิ่งต่อไปนี้ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มบุคลากรและนักศึกษาวิชาการสื่อสาร การให้เหตุผล ความพอเพียงของแหล่งทรัพยากร อุปกรณ์อำนวยความสะดวก เป็นต้น
2. เกี่ยวกับการวางแผนโครงการและการตัดสินใจก่อนการวางแผน ในโครงการส่วนใหญ่สถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจจึงมีจำนวนมากและนี่เป็นเครื่องแสดงความชัดเจนถึงความต้องการข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ

3. ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการ จะบอกลักษณะสำคัญๆ ของโครงร่างส่วนประกอบที่เป็นหัวใจสำคัญของการประเมินกระบวนการ มี 4 อย่าง คือ

1. การจัดหาคนประเมินกระบวนการเต็มเวลา
2. เครื่องมือที่เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ
3. การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอระหว่างนักประเมินกระบวนการและบุคลากรในโครงการหรือในแผนงานเอง
4. การปรับปรุงโครงร่างการประเมินอยู่เป็นนิจสิน

คุณค่าของการประเมินกระบวนการไม่ได้อยู่ที่ความสัมพันธ์กับการประเมินอื่นๆ เท่านั้น แต่อยู่ที่

1. การประเมินกระบวนการ ขึ้นอยู่กับผลบริบท หรือสภาวะแวดล้อม และการประเมินปัจจัย คือ ถ้าสามารถประเมินสภาวะแวดล้อมและปัจจัยได้ดีมากผู้จัดการ โครงการก็มีความมั่นใจมากขึ้นในการเลือกดำเนินการ ซึ่งการประเมินสภาวะแวดล้อมและปัจจัยจะช่วยชี้ให้เห็นและแก้ปัญหาแล้วตั้งแต่ต้น

2. การประเมินกระบวนการ มีความสำคัญมากกว่าการประเมินผลผลิต ในระยะแรกของการกำหนดแผนงาน แต่แนวโน้มนี้จะกลับกันถ้าโครงสร้างของการพัฒนาแผนงาน อาศัยการสำรวจน้อยลง แต่มีโครงสร้างที่แน่นอนมากขึ้น การประเมินกระบวนการและการประเมินผลผลิตจะขึ้นต่อกันและกัน

โดยสรุป ภายใต้การประเมินกระบวนการ สารนิเทศจะถูกวิเคราะห์รวบรวมและนำเสนอเท่าที่ผู้ดำเนินโครงการต้องการสารนิเทศนั้น อาจจะบ่อยทุกวันถ้าจำเป็น เฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระยะแรกๆ ของโครงการ ทั้งนี้ การประเมินนี้ไม่เพียงแต่ให้สารนิเทศที่ต้องการแก่ผู้ตัดสินใจในการคาดคะเนล่วงหน้าและการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาเท่านั้น แต่ยังคงบันทึกสารนิเทศของกระบวนการสำหรับแปลความหมายของความสำเร็จของโครงการด้วย

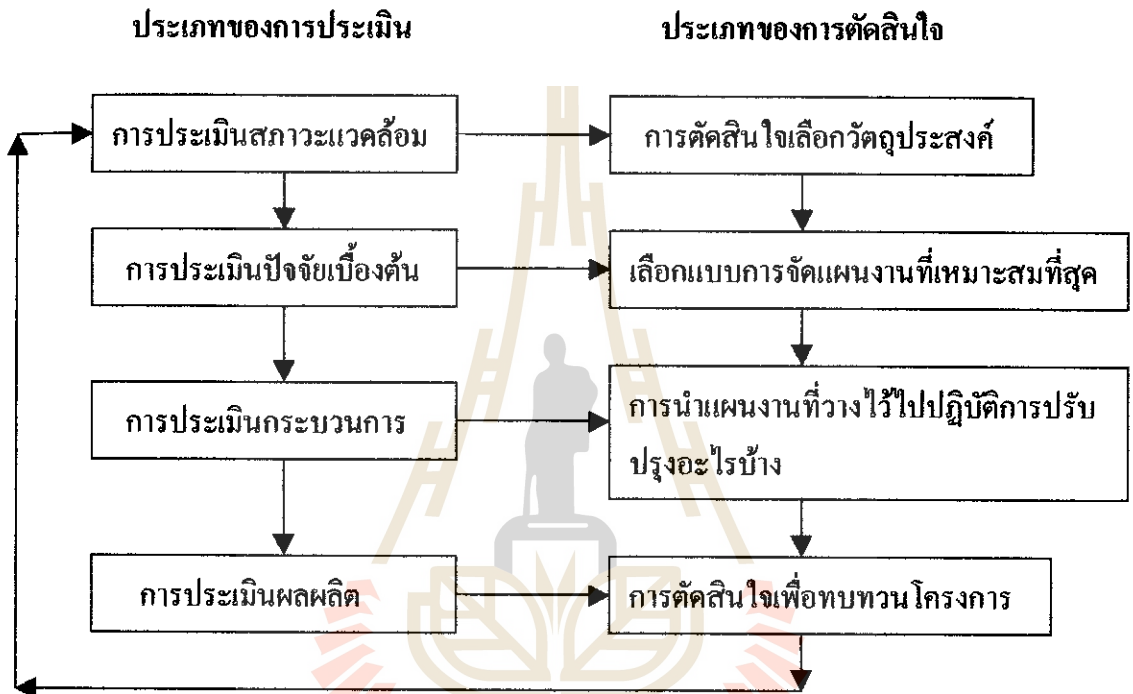
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ ไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีคามจำเป็นยิ่งในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย

ระเบียบวิธีต่างๆไปของการประเมินผลผลิต จะรวมถึงต่อไปนี้อย่างไรก็ตาม คือการดูว่าการกำหนดวัตถุประสงค์นั้นนำไปใช้ได้หรือไม่ เกณฑ์ในการวัดที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดมาได้กับมาตรฐานสัมบูรณ์ (Absolute Criteria) หรือมาตรฐานสัมพันธ์ (Relative Criteria) ที่กำหนดไว้ก่อนและทำการแปลความหมายถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยรายงานจากการประเมินสภาวะแวดล้อม ปัจจัยและกระบวนการร่วมด้วย

การประเมินผลผลิตจะสืบสาวสิ่งที่มีอยู่ว่า ได้บรรลุวัตถุประสงค์ไปแล้วหรือกำลังจะบรรลุ แต่การประเมินกระบวนการประเมินสิ่งที่มีอยู่ว่า ระเบียบการนั้นได้รับการกระทำไปตามที่ตั้งใจไว้หรือไม่ การประเมินทั้ง 2 ชนิด จะให้ข้อมูลย้อนกลับสำหรับการควบคุมและพัฒนาการเปลี่ยนแปลงระเบียบปฏิบัติในกระบวนการ การประเมินกระบวนการทำให้สามารถที่จะลงความเห็นได้ว่า การนำระเบียบปฏิบัติไปทำจริงนั้นตรงหรือไม่กับแบบที่วางไว้ และการประเมินผลผลิตช่วยให้ตกลงใจได้ว่าวัตถุประสงค์นั้นบรรลุหรือไม่

สรุปความสัมพันธ์ของประเภทการประเมินและประเภทของการตัดสินใจ
แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจในแบบจำลองซิฟท์
 (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2544)

การนำเอาแบบจำลองซิฟท์ไปใช้ประเมินทำในโครงการได้ 3 ลักษณะ คือ

1. จัดหาโครงการและศึกษาให้ประจักษ์ว่ามีปัญหาอะไรที่น่าจะทำ
2. โครงการที่มีอยู่แต่ไม่ได้ลงมือดำเนินการ
3. โครงการในระหว่างที่กำลังดำเนินการอยู่

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้าน

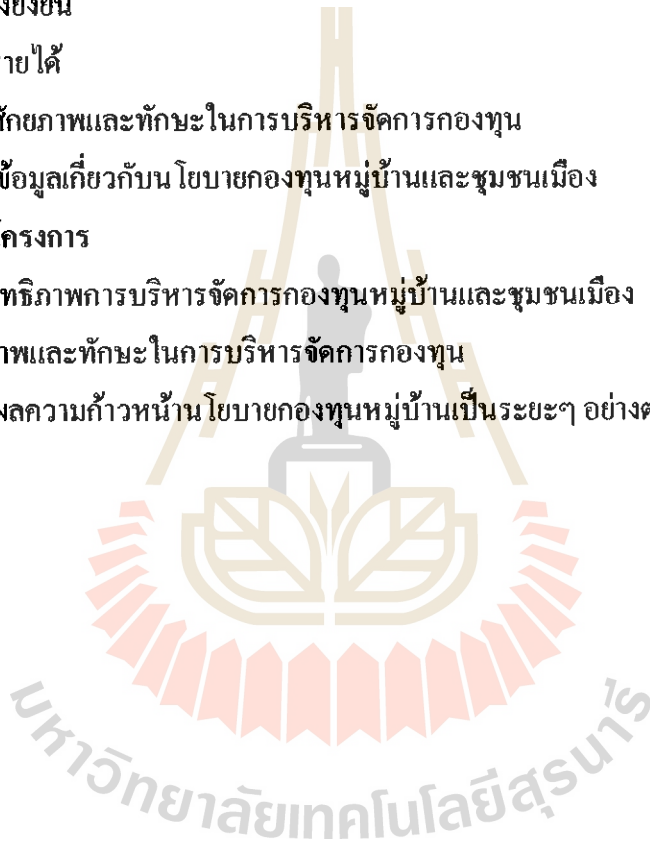
บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน
2. เพื่อสร้างรายได้
3. เพื่อสร้างศักยภาพและทักษะในการบริหารจัดการกองทุน
4. เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เป้าหมายของโครงการ

1. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. เพิ่มศักยภาพและทักษะในการบริหารจัดการกองทุน
3. มีรายงานผลความก้าวหน้านโยบายกองทุนหมู่บ้านเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ทำการรวบรวมวิธีการดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษา ชุมชนวัดทุ่งสว่าง เพื่อให้ทราบถึงหลักและวิธีการประเมินโครงการตามหลักทางวิชาการ ซึ่งมี 6 ด้าน ดังนี้

1. รูปแบบการประเมินโครงการ

ความหมายของการประเมินนั้นหมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล หรือการกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการเตรียมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และนำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ให้เกิดข้อมูล สารสนเทศ ที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอให้ผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจได้มีทางเลือกหลายๆ ทางใช้ในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้นจะเห็นว่า การประเมินจะเกี่ยวข้องกับการวัดและการตัดสินใจในสิ่งที่ต้องการประเมิน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 สิ่งที่ต้องการประเมิน

ในการประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ผู้ประเมินจะต้องกำหนดสิ่งที่ต้องการประเมิน ซึ่งได้แก่ จุดประสงค์ของการประเมิน และตัวชี้วัดการประเมินให้ชัดเจน จุดประสงค์ของการประเมินจะบ่งบอกเป้าหมายและสิ่งที่ต้องการประเมิน ตัวชี้วัดการประเมินจะระบุถึงเกณฑ์ในการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งที่ต้องการประเมินตามจุดประสงค์ที่กำหนด สิ่งที่ต้องการประเมินสามารถกำหนดได้หลากหลายตามรูปแบบของการประเมิน ถ้าเป็นการประเมินตามรูปแบบซีพีพี (CIPP Model) สิ่งที่ต้องการประเมินจะมีทั้ง การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) ปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) กระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

1.2 การวัด (Measurement)

หลังจากกำหนดสิ่งที่ต้องการวัดชัดเจนก็เข้าสู่กระบวนการวัด ซึ่งมีกระบวนการสำคัญ 2 ประการ คือ การสร้างเครื่องมือ และการออกแบบการเก็บข้อมูล เครื่องมือที่สร้างจะต้องสอดคล้องและเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัด สามารถวัดได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด ในการวัดข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพย่อมใช้เครื่องมือและวิธีการที่แตกต่าง วิธีการวัดโดยทั่วไปมี 2 ลักษณะ คือ

1.2.1 วิธีปรนัย (Objective) เป็นวิธีวัดที่สามารถวัดสิ่งที่ต้องการวัดได้แน่นอน ได้แก่ การวัดเวลาที่ใช้ การวัดน้ำหนัก การวัดระยะทาง การวัดรายได้ เป็นต้น

1.2.2 วิธีอัตนัย (Subjective) เป็นวิธีวัดที่ต้องอาศัยความรู้สึก เป็นเกณฑ์ในการวัด ได้แก่ ความคิดเห็น ความมีน้ำใจ ความซื่อสัตย์ เป็นต้น

1.3 การตัดสินใจ (Judgement)

เมื่อได้ผลจากการวัดแล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อพิจารณาตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ต้องการประเมินโครงการเปรียบเทียบกับผลที่วัดได้กับเกณฑ์ หรือตัวชี้วัดตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ในการตัดสินใจจะต้องสอดคล้องกับสิ่งต้องการประเมิน

การประเมินโครงการมักจะมีการประเมินเพื่อตัดสินใจใน 3 ลักษณะ คือ การประเมินเพื่อจะริเริ่มดำเนินโครงการ การประเมินกระบวนการดำเนินการ และการประเมินผลสรุปของโครงการ

ในการประเมินจะเกี่ยวข้องกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ดังต่อไปนี้

1. การประเมินเพื่อตัดสินใจให้เงินกองทุน ในการประเมินขั้นนี้เป้าหมายหรือจุดประสงค์ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องการประเมินคือ ความเป็นไปได้ของโครงการที่เสนอ และความเข้มแข็งของชุมชนในการที่จะเชื่อว่าสามารถดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงหรือไม่

2. การประเมินการดำเนินการของโครงการ ในการประเมินการดำเนินการของโครงการมีเป้าหมายจุดประสงค์ เพื่อกำกับติดตามและเพื่อปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน เพื่อให้โครงการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การประเมินผลสรุปโครงการ ในการประเมินผลสรุปโครงการมีเป้าหมายจุดประสงค์ที่สำคัญ เพื่อการตัดสินผลการดำเนินการของโครงการ โดยการเก็บข้อมูลทั้งผลสำเร็จของโครงการ โดยตรงและผลกระทบของโครงการในด้านต่างๆ ทั้งด้านบวกและด้านลบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจยกเลิกหรือให้การสนับสนุนโครงการต่อไป

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กระบวนการการประเมินประกอบด้วยระเบียบวิธีการและขั้นตอนต่างๆ มากมาย กระบวนการแต่ละขั้นตอนมีความสำคัญต่อการประเมินทั้งสิ้น และสิ่งสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแผนการประเมิน คือ การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมิน

2.1 ประชากร (Population)

ประชากร มีความหมายว่า กลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการประเมิน ซึ่งอาจเป็น บุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร หน่วยการปกครอง หรืออาจเป็นสิ่งมีชีวิตอื่นๆ หรือเป็นสิ่งไม่มีชีวิต ซึ่งมีลักษณะที่ผู้ประเมินสามารถมองเห็นและรับรู้ได้

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ประเมินได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ประชากรในชุมชนวัดทุ่งสว่าง ค. ในเมือง อ. เมือง จ. นครราชสีมา เป็น ประชากรศึกษา

เนื่องจากประชากรที่ใช้สำหรับการประเมินมีหลายลักษณะ จึงมีการจัดแบ่งประชากรของการประเมินออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.1.1 ประชากรแบบจำกัด (Finite Population) หมายความว่า ประชากรที่ผู้ประเมินสามารถแจกแจงนับจำนวนประชากร ได้ทั้งหมดว่ามีจำนวนที่แน่นอนเป็นเท่าใด

2.1.2 ประชากรแบบไม่จำกัด (Infinite Population) คือ ประชากรที่ผู้วิจัยไม่สามารถแจกแจงนับจำนวนประชากรออกมาได้ทั้งหมดว่ามีอยู่เป็นจำนวนที่แท้จริงเป็นเท่าใด

2.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample or Sampling Group)

กลุ่มตัวอย่าง หมายความว่า กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรขึ้นมาเป็นตัวอย่าง เพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษา ดังนั้น กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนของประชากรที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษา ผลการศึกษาที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง ย่อมเป็นผลการศึกษาจากประชากรด้วยเช่นกัน

กลุ่มตัวอย่างในที่นี้ คือ กลุ่มคณะกรรมการกองทุน ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนและชาวบ้าน ในชุมชนวัดทุ่งสว่าง

กลุ่มตัวอย่างต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ วิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชากร และขนาดกลุ่มตัวอย่างต้องเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร ในหลักการของการสุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยต้องคำนึงถึงหน่วยการวิเคราะห์ของประชากรอยู่เสมอเช่นกัน การสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างต้องทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีสัดส่วนที่เพียงพอและมีคุณลักษณะที่สะท้อนคุณลักษณะของประชากรได้เป็นอย่างดี สำหรับใช้ในการศึกษา

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวแปร (Variable) หมายถึง สิ่งที่ผู้ประเมินศึกษาค้นหาคำตอบนั้นๆทั้งในทางวิทยาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ซึ่งมีค่าที่เปลี่ยนแปลงไปได้หลายๆ ค่าตลอดเวลาหรือมีค่าไม่คงที่ ซึ่งขึ้นอยู่กับคุณลักษณะและโครงสร้างของสิ่งที่ผู้ประเมินกำลังศึกษา ตัวอย่างของตัวแปรที่มีการศึกษาทางด้านสังคมวิทยา จิตวิทยาและการศึกษา ได้แก่ เพศ รายได้ การศึกษา การจัดชนชั้นทางสังคม อาชีพ ระดับความพึงพอใจ เจตคติ เป็นต้น

ค่าของตัวแปร คือ คุณสมบัติอย่างหนึ่งของตัวแปรทั้งหลาย ซึ่งมีค่าแตกต่างกันไปตามลักษณะของตัวแปร โดยค่าของตัวแปรเหล่านี้อาจกำหนดแทนได้ด้วยตัวเลขหรือค่าที่ถูกกำหนดขึ้น

ตัวชี้วัด (Indicators) หมายถึง ข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมินหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษานั้น จะบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์นั้น จะมีสภาพหรือคุณลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรมอย่างไร ซึ่งตัวชี้วัดจะมีทั้งในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงปริมาณ และในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงคุณภาพ

การกำหนดค่าตัวชี้วัดนั้น สามารถจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะคือ

1. การกำหนดค่าของตัวชี้วัดในเชิงปริมาณ (Quantity Indicator) เป็นการกำหนดค่าตัวชี้วัดที่เป็นตัวเลขโดยใช้ค่าสถิติอย่างง่าย ๆ อาทิเช่น ร้อยละ อัตราส่วน จำนวน หรือค่าเฉลี่ย เป็นต้น
2. การกำหนดค่าของตัวชี้วัดในเชิงคุณภาพ (Quality Indicator) เป็นการกำหนดค่าตัวชี้วัดในลักษณะของข้อความที่ ระบุความคิดเห็น ความสอดคล้อง ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งในบางกรณีอาจจะต้องแปลงการกำหนดค่า ในเชิงคุณภาพไปเป็นเชิงปริมาณให้อยู่ในรูปของร้อยละหรือสัดส่วน ระหว่างสิ่งที่ต้องการได้

ในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้ใช้กรอบความคิดทฤษฎี คือ กรอบความคิดทฤษฎีเชิงระบบที่เรียกว่า ซิพพ์โมเดล (CIPP Model) โดยที่อักษรมีความหมายดังนี้

C ย่อมาจาก Context คือ บริบทของหน่วยระบบ

I ย่อมาจาก Input คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ

P ย่อมาจาก Process คือ กระบวนการของระบบ

P ย่อมาจาก Product คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ

โดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบ ประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ ดังนี้

1. หน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. หน่วยระบบ B ได้แก่ หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ความเชื่อมโยงที่สำคัญของหน่วยระบบ A และ B คือ หน่วยระบบกองทุนเป็นผู้ให้เงินกู้แก่หน่วยระบบ B และอาจจะช่วยหาตลาดจำหน่ายสินค้าบางอย่าง ตลอดจนช่วยหาวิธีแนะนำการค้าเนินกิจการให้ได้ผลดี ส่วนหน่วยระบบ B เมื่อดำเนินงานกิจการได้ผลดี ก็จะส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้กับ หน่วยระบบ A

บริบท C ในที่นี้ หมายถึง บริบทของ หน่วยระบบ A และ B เช่น สภาพภูมิประเทศ และประชากรของชุมชน ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปของประเทศและนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับกองทุน

แนวคิดเชิงระบบได้แสดงไว้ในแผนภาพในหน้าถัดไป ซึ่งจะเป็นการแสดงถึงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของ ซิพพ์โมเดล (CIPP Model) ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

ผลผลิต (O)

กระบวนการ (P)

ปัจจัยนำเข้า (I)

จำนวนผู้ได้กู้ = O_1

←

P_1 = การคัดเลือกผู้กู้

← I_1 = นโยบายของรัฐบาล

ชดเชยเงินให้กู้ = O_2

←

P_2 = การแนะนำวิธีทำธุรกิจ

← I_2 = เงิน 1 ล้านบาท

กองทุนสะสม = O_3

←

P_3 = การรับชำระหนี้

← I_3 = คณะกรรมการหมู่บ้าน

ชื่อเสียงของชุมชน = O_4

←

P_4 = การทำบัญชี

← I_4 = เงินที่ผู้กู้ชำระคืน

อื่นๆ เช่น นักศึกษา = O_n

←

P_5 = การช่วยหาตลาด

← I_5 = ผู้สมัครขอกู้

ผ่านงาน

P_n = กิจกรรมอื่นๆ เช่น
บทบาทของนักศึกษา

← I_n = อื่นๆ เช่น นักศึกษามหาวิทยาลัย
และทุนสะสมของหมู่บ้าน

อาจถือเป็นหน่วยระบบ AA : ทุนสะสมของหมู่บ้าน

ทุนสะสมของหมู่บ้าน

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินกิจการผู้กู้แต่ละราย

ปัจจัยนำเข้า (I)

กระบวนการ (P)

ผลผลิต (O)

← เงินที่กู้มาได้ = I_1

→

P_1 = การทำกิจการดูวิถี

→ O_1 = รายได้เป็นเงิน

← เงินอื่นๆ = I_2

→

P_2 = การหาตลาดที่ดี

→ O_2 = ผลเป็นสิ่งของ

← สถานที่+วัตถุดิบ = I_3

→

P_3 = การหาวัตถุดิบที่ดี

→ O_3 = ผลเป็นชื่อเสียงที่ดี

← เทคนิควิธีทำงาน = I_4

→

P_4 = การทำบัญชี

→ O_4 = ผลเป็นความพอใจ

← กำลังทำงาน = I_5

→

P_5 = การวิเคราะห์ประเมิน

→ O_n = อื่นๆ เช่น นักศึกษาได้

← อื่นๆ เช่น นักศึกษา = I_n

→

P_n = กิจกรรมอื่นๆ

เรียนรู้ธุรกิจ

ผ่านงาน

อาจถือเป็นหน่วยระบบ BB : ทุนสะสมของหมู่บ้าน

ทุนสะสมของเจ้าของกิจการ

บริบท (C)

แผนภูมิแสดง ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากแผนภาพโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามแนวคิดเชิงระบบที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น สามารถกำหนดตัวชี้วัดได้ดังนี้

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นสำคัญ

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
- 2.2 เงิน 1 ล้านบาท
- 2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน
- 2.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
- 2.5 ผู้สมัครขอกู้

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 3.1 การคัดเลือกผู้กู้
- 3.2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
- 3.3 การรับชำระหนี้
- 3.4 การทำบัญชี
- 3.5 การช่วยเหลือตลาด

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร

- 4.1.1 จำนวนผู้กู้
- 4.1.2 ยอดเงินให้กู้

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

- 4.2.1 จำนวนผู้ที่กู้ได้
- 4.2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
- 4.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้
- 4.2.4 การเกิดกิจการใหม่ๆ ขึ้นในท้องถิ่น

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

- 4.3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
- 4.3.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้

4.3.3 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด

4.3.4 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลแต่ละราย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับ ตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบ A

1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเน้นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับ ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A

1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1.3.1 ความรู้ความสามารถของผู้ดูแลและครอบครัว

1.3.2 ทรัพย์สินของผู้ดูแลและเครือญาติ

1.3.3 หนี้สินธนาคารของผู้ดูแล

1.3.4 หนี้ยูนิตนอกระบบของผู้ดูแล

1.3.5 อาชีพหลักของผู้ดูแล

1.3.6 รายได้ของครอบครัว

1.3.7 ประสบการณ์ในการดำเนินงาน

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

2.1 เงินที่กู้มาได้

2.2 เงินอื่นๆ

2.3 สถานที่และวัตถุดิบ

2.4 เทคนิควิธีทำงาน

2.5 กำลังทำงาน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

3.1 การทำกิจการถูกวิธี

3.2 การหาตลาดที่ดี

3.3 การหาวัตถุดิบที่ดี

3.4 การทำบัญชี

3.5 การวิเคราะห์ประเมิน

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่

4.1.1 รายได้เป็นเงิน

4.1.2 ผู้กู้อะไรได้ผลผลิตเป็นสิ่ง ของ

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

4.2.1 ผู้กู้อะไรได้ขยายกิจการ

4.2.2 ผู้กู้อะไรได้ทำการด้วยเทคนิควิธีที่ค่อนเนื่องมาจากการศึกษาค้นคว้า
ด้วยตนเอง

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

4.3.1 ผู้กู้อะไรมีการพึ่งตนเอง

4.3.2 ผู้กู้อะไรมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

4.3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน

กล่าวโดยสรุป ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ต้องประเมิน ทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะ หน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จาก หน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้อะไรประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้กู้อะไรจะคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองเดียวกันกับผลผลิตของ หน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้อะไร ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินมีมากมายหลายชนิด ผู้ประเมินสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับการเก็บข้อมูลสำหรับการศึกษาปัญหา การนำเครื่องมือการวิจัยไปใช้ ผู้ประเมินต้องศึกษารายละเอียดต่างๆ ของตัวแปร ประเภทของข้อมูล เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ แบ่งตามวิธีการสร้าง และแบ่งตามลักษณะการใช้งาน ดังต่อไปนี้

4.1 แบ่งตามวิธีการสร้าง สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 แบบ คือ

4.1.1 เครื่องมือวัดแบบมาตรฐาน เป็นเครื่องมือประเมินที่ใช้เทคนิค และวิธีการสร้างอย่างเป็นระบบ มีการนำไปทดลองใช้เพื่อวิเคราะห์หาคุณภาพ และประสิทธิภาพของเครื่องมือ นั้นก่อนนำไปใช้จริง เครื่องมือสำหรับการวิจัยแบบนี้มีทั้งเครื่องมือวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ และทางสังคมศาสตร์

4.1.2 เครื่องมือวัดแบบเฉพาะกิจ เป็นเครื่องมือประเมินที่สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ศึกษาในครัวเรือนใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเมื่อได้ผลการศึกษาตามที่ต้องการแล้วก็จะไม่ถูกนำมาใช้อีก ผลที่ได้จากการวัดก็มีความเชื่อถือได้ระดับหนึ่ง และถ้ามีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องแล้ว อาจได้เครื่องมือวัดที่เป็นมาตรฐานได้

4.2 แบ่งตามลักษณะการใช้งาน สามารถแบ่งเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินออกได้ 2 ประเภท ได้แก่

4.2.1 เครื่องมือวัดที่ใช้กับการประเมินทางวิทยาศาสตร์ เป็นเครื่องมือวัดที่มีการกำหนดหน่วย สัดส่วนการวัดและสิ่งที่ใช้ไว้ได้อย่างแน่นอนชัดเจน เครื่องมือประเมินแบบนี้ผู้ประเมินไม่จำเป็นต้องสร้างขึ้นมาใช้เอง มีความแม่นยำและมีความเที่ยงตรงในการวัดสูง ใครใช้จะได้ผลการวัดที่ไม่แตกต่างกัน

4.2.2 เครื่องมือวัดทางสังคมศาสตร์ เนื่องจากพฤติกรรมของมนุษย์เป็นสิ่งที่ไม่มีเครื่องมือใดๆ วัดค่าออกมาได้อย่างถูกต้องคงเส้นคงวา ดังนั้น เครื่องมือประเมินประเภทนี้จึงมีความยุ่งยาก มีความซับซ้อนในการนำไปใช้เก็บข้อมูลเป็นอย่างมาก และข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จะมีความถูกต้องในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ดังนั้น จึงต้องอาศัยองค์ประกอบหลายๆอย่างในการนำเครื่องมือประเมินนี้ไปใช้ ได้แก่ ประสิทธิภาพของผู้ประเมิน พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง ช่วงเวลาที่นำเครื่องมือไปใช้ ระยะเวลา เทคนิคการเก็บข้อมูล เหล่านี้ล้วนมีผลต่อการนำเครื่องมือประเมินประเภทนี้ไปใช้

เครื่องมือวัดทางสังคมศาสตร์ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับการศึกษาปัญหาทางสังคมศาสตร์ อาจแบ่งออกได้ดังนี้

1. การสังเกต (Observation) เป็นเครื่องมือประเมินที่ต้องใช้ตัวบุคคล ซึ่งในที่นี้คือ ตัวของผู้ประเมินเองมาทำหน้าที่ในการวัด โดยใช้หูและตาเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดตาม ฝ้าสังเกต พฤติกรรมของบุคคลซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างแล้วทำการจดบันทึกข้อมูลที่ได้ไว้ป้องกันการลืมสิ่งที่ได้จากการสังเกตแต่ไม่ควรตีความหมายในขณะที่ทำการสังเกต และผู้สังเกตหรือผู้วิจัยต้องไม่ลืมว่า พฤติกรรมการแสดงออกที่สังเกตนั้นจะต้องเป็นพฤติกรรมที่ผู้ประเมินต้องการศึกษา

การสังเกตอาจต้องใช้หรือไม่ใช้ความรู้สึกนึกคิดของผู้สังเกตก็ได้ การเก็บข้อมูลด้วยการสังเกต ผู้ประเมินต้องมีการวางแผนล่วงหน้า หรือควรมีการฝึกซ้อมการสังเกตซ้ำหลายๆครั้ง และควรมีแบบประกอบในการสังเกต และต้องไม่ให้ผู้ถูกสังเกตรู้ว่ากำลังเฝ้ามองอยู่ เพื่อไม่ให้เกิดการหนีออกนอกประเด็นที่ต้องการศึกษา ควรใช้เวลาในการสังเกตช่วงสั้นๆ ไม่ควรให้นานเกินไป และควรมีผู้ร่วมสังเกตอย่างน้อย 2 คน สังเกตพฤติกรรมในเรื่องเดียวกัน

ข้อจำกัดของการสังเกต คือ ผู้สังเกตจะไม่สามารถทำการเก็บข้อมูลที่ต้องการได้ถ้าเหตุการณ์ที่ผู้สังเกตต้องการไม่เกิดขึ้น ในระยะเวลาที่ทำการเก็บข้อมูล

2. การสัมภาษณ์ (Interview) การสัมภาษณ์เป็นรูปแบบหนึ่งของการสนทนา แต่เป็นการสนทนาอย่างมีจุดมุ่งหมายตามที่ผู้ประเมินกำหนดไว้ ผู้สัมภาษณ์ที่ดีต้องเป็นผู้ฟังมากกว่าที่จะพูดเสียเอง และต้องไม่หลงเชื่อคำพูดของผู้ถูกสัมภาษณ์ง่าย ๆ เครื่องมือการสัมภาษณ์จะเป็นแบบเดียวกับการสังเกต ผู้สัมภาษณ์ต้องเตรียมการและเตรียมตัวให้พร้อม ต้องไม่ทำให้บรรยากาศของการสัมภาษณ์เคร่งเครียดโดยใช่เหตุ ควรใช้การพูดคุยอย่างเป็นกันเองกับผู้ถูกสัมภาษณ์ และควรแจ้งให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ว่าต้องการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครั้งนี้ไปใช้ทำอะไร และเกิดประโยชน์ในด้านใด

การสัมภาษณ์เป็นการเก็บข้อมูลที่มีความสอดคล้องกับการประเมินชุมชนท้องถิ่นเป็นอย่างมาก เพราะผู้ให้ข้อมูลสามารถให้ข้อมูลได้โดยตรงตามข้อคำถามที่ผู้ประเมินต้องการทราบ ตัวอย่างของคำถามที่ผู้ประเมินสามารถนำไปใช้ในการสอบกับกลุ่มตัวอย่าง เช่น ข้อคำถามจาก บร. ต่างๆ ที่ใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเก็บข้อมูลจากชุมชนหมู่บ้านสำหรับ โครงการบัณฑิตกองทุน โดยคำถามเหล่านั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับชุมชน หมู่บ้าน หรือแม้กระทั่งข้อมูลระดับบุคคล

3. แบบสอบถามและแบบสำรวจ เครื่องมือประเมินประเภทนี้ประกอบด้วย

3.1 แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ให้ผู้ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบ โดยการทำเครื่องหมายเพื่อแสดงว่า ใช่ - ไม่ใช่ เห็นด้วย - ไม่เห็นด้วย มี - ไม่มี ไป - ไม่ไป แบบตรวจสอบรายการมีข้อคำถามเป็นแบบ ถูก - ผิด

3.2 แบบสำรวจ (Inventory) เครื่องมือประเมินแบบนี้ที่ให้ผู้ตอบทำเครื่องหมายเลือกเช่นเดียวกับแบบ Checklist แตกต่างตรงที่แบบสำรวจจะถามเพียงเรื่องใดเรื่องหนึ่งเท่านั้น โดยในแต่ละเรื่องอาจมีข้อคำถามหลายข้อเพื่อให้ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการจะถาม เรื่องที่ถามอาจเป็นเรื่องของความสนใจ เจตคติ พฤติกรรม หรือคุณธรรมด้านต่างๆ

3.3 แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือประเมินที่นิยมใช้กันมากที่สุดในการเก็บข้อมูล อาจเป็นแบบให้เขียนตอบ กรอกข้อความสั้นๆ หรือตอบยาวๆ ก็ได้ หรืออาจเป็นแบบ Checklist ผสมกับแบบ Inventory ร่วมกันก็ได้

ส่วนประกอบของแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการประเมินนั้นจะมีลักษณะการเก็บข้อมูลอยู่ 2 ตอน คือ คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และข้อคำถามที่เป็นความคิดเห็นที่ต้องการคำถาม เป็นการเก็บข้อมูลที่เป็นเรื่องของความคิดเห็นของผู้ตอบ

3.4 มาตรฐานอันดับ (Rating Scale) บางครั้งเรียกว่า มาตรฐานอันดับคุณภาพเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินสถานการณ์ หรือคุณลักษณะต่างๆ ที่ไม่สามารถวัดออกมาเป็นเชิงปริมาณได้โดยตรง โดยผู้สร้างแบบสอบถามอาจแบ่งคุณลักษณะที่ต้องการวัดออกมาเป็นระดับ

ต่างๆ กัน เช่น มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด หรือ ดีมาก ดี ปานกลาง ไม่ดี ไม่ดีที่สุด หรืออาจกำหนดเป็นระดับตัวเลขโดยเรียงจากมากที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุด เช่น 5 4 3 2 1 เป็นต้น

3.5 แบบทดสอบ (Test) เป็นเครื่องมือประเมินที่มีลักษณะเป็นชุดของข้อคำถาม สร้างขึ้นมาอย่างมีระบบเพื่อใช้วัดพฤติกรรม หรือความสามารถด้านต่างๆ ของบุคคล อาจเป็นการวัดความสามารถทางด้านสมอง ด้านอารมณ์ และด้านความเคลื่อนไหวของร่างกาย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้แก่ แบบ บร. ต่างๆ มีดังนี้

1. แบบรายงาน บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
2. แบบรายงาน บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
3. แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทิศนคติที่มีต่อกองทุนชุมชนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
4. แบบรายงาน บร. 4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
5. แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
6. แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
7. แบบรายงาน บร. 7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)
8. แบบรายงาน บร. 8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
9. แบบรายงาน บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
10. แบบรายงาน บร. 10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
11. แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกเป็นรายกรณี)
12. แบบรายงาน บร. 12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูล หมายถึง แหล่งที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็น กลุ่มเป้าหมาย เป็นคน เอกสาร วัตถุ สื่อสถานการณ์ ที่สามารถให้ข้อมูลตามตัวชี้วัดที่กำหนด เพื่อใช้ตอบประเด็นคำถาม โดยจะต้องมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของโครงการนั้นๆ ซึ่งจำแนกแหล่งข้อมูลได้ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้โดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง เช่น การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนชุมชนบ้าน การสังเกต ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์และความต้องการใช้ข้อมูล

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินได้เลือกใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปผลไว้แล้ว มีความสะดวก รวดเร็ว และประหยัดทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายในการเก็บรวบรวมข้อมูลมากกว่า เช่น เอกสารเกี่ยวกับ การกู้เงินกองทุนเงินล้าน เบี้ยบกองทุนวัดทุ่งสว่าง ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ซึ่งการนำข้อมูลจากแหล่งข้อมูลนี้มาใช้จะยังมีการตรวจสอบความถูกต้อง และความเชื่อมั่นของข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ในการประเมินโครงการนี้ จำแนกออกได้ 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เป็นตัวเลขอย่างชัดเจน เป็นข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติได้หลากหลายวิธี เช่น รายได้ของหมู่บ้าน จำนวนสมาชิกของกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เป็นการบรรยายเกี่ยวกับ ความคิดเห็น เจตคติ ซึ่งมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่แตกต่างจากข้อมูลเชิงปริมาณ โดยวิเคราะห์ข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ เช่น การวิเคราะห์คุณลักษณะ การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นต้น ข้อมูลประเภทนี้ได้แก่ ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน การเปลี่ยนแปลงของชุมชนหลังจากกองทุนหมู่บ้านเข้าสู่หมู่บ้าน เป็นต้น

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล มีหลากหลายวิธีที่จะนำมาพิจารณาใช้ได้อย่างเหมาะสมกับข้อมูลที่ต้องการ ดังนี้

1. การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการเผชิญหน้าระหว่างผู้ประเมินกับผู้ถูกประเมินที่เป็นรายบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เพื่อสนทนากัน ในประเด็นที่ผู้ประเมินต้องการข้อมูลตามแบบ บร. ต่างๆ ซึ่งมีการเลือกเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์และเลือกผู้ให้ข้อมูล

บร. 1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน สัมภาษณ์ผู้นำหมู่บ้าน พระภิกษุ ผู้เฒ่าผู้แก่

หมู่บ้าน

บร. 2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน สัมภาษณ์ตามครัวเรือน โดยการสุ่มตัวอย่าง 50% จากจำนวนครัวเรือนทั้งหมดของชุมชน

บร. 3 แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคติ ที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สัมภาษณ์กรรมการกองทุนเงินล้านทุกคน ผู้นำชุมชน สมาชิกกองทุน และไม่เป็นสมาชิกกองทุนตามความเหมาะสม

บร. 4 แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน สัมภาษณ์กรรมการกองทุน สมาชิกกองทุนและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารกองทุน

บร. 9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์กรรมการกองทุน สมาชิกกองทุน และชาวบ้านที่ไม่ใช่สมาชิกกองทุนเงินล้าน จำนวน 50% ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดของชุมชน

บร. 11 แบบศึกษาเจาะลึกเป็นรายกรณี สัมภาษณ์ชาวบ้านที่กู้เงินกองทุนเงินล้าน

2. การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน เป็นการอภิปรายกลุ่มลักษณะหนึ่ง ซึ่งเป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกที่เข้าร่วมประชุม มาร่วมแสดงความคิดเห็นที่ได้รับการกระตุ้น จากคำถามของผู้ประเมินตามแบบ บร. ต่างๆ โดยมีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น และปฏิกิริยาของสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมระหว่างการแสดงความคิดเห็น ที่อาจจะนำไปใช้ประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งการจัดประชุมเวทีชาวบ้านมีทั้งในระดับหมู่บ้าน และตำบล ตามกำหนดของแบบ บร. ต่างๆ ดังนี้

บร. 5 จัดเวทีการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีกรรมการกองทุนหมู่บ้าน หรือผู้นำชุมชน ทั้งที่จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จและที่ยังไม่ได้จัดตั้งกองทุน มาเข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนบทเรียน เรื่องกฎระเบียบกองทุน ว่ามีแบบใดบ้าง แบบใดคิดว่าดีที่สุด และปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น

บร. 6 จัดกลุ่มเสวนาสมาชิกกองทุนที่กู้เงินและกิจกรรมประกอบอาชีพเดียวกัน ในระดับหมู่บ้านและระดับตำบล เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันถึงประสบการณ์ และปัญหาของแต่ละบุคคล

บร. 8 จัดทำแผนงาน โครงการเศรษฐกิจชุมชน หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยมีนักศึกษากองทุนรวมตัวกันทุกหมู่บ้านในตำบลเดียวกัน ช่วยกันวิเคราะห์จัดทำแผนงานโครงการ ทำธุรกิจชุมชนที่เหมาะสมกับตำบลที่ปฏิบัติงาน โดยใช้ข้อมูลทั้งบริบทชุมชน ศักยภาพชุมชน การตลาดมาวิเคราะห์

บร. 12 จัดเวทีวิเคราะห์ทำแผนแม่บทชุมชนระดับตำบล โดยกระบวนการ AIC หรือ FSC ผู้เข้าร่วม คือ ผู้นำชุมชนอย่างทางการหรือไม่เป็นทางการ ทุกหมู่บ้านในตำบลเดียวกัน

3. การสังเกต (Observation) เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้ประเมิน ใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมของชาวบ้านในหมู่บ้านตามโครงสร้างของพฤติกรรมที่ต้องการสังเกต โดยที่ชาวบ้านไม่รู้ตัว จะทำให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่ต้องการ จำแนกออกได้เป็น 2 แบบ คือ

3.1 การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้ประเมินเข้าร่วมเป็นสมาชิกคนหนึ่งของชาวบ้านในหมู่บ้าน เช่น การเข้าร่วมงานบุญประเพณีต่างๆ ที่หมู่บ้านจัดขึ้น การเข้าร่วมประชุมประจำเดือน แล้วดำเนินการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของเศรษฐกิจ การเป็นหนี้ เป็นสิน ความสามัคคีของคนในชุมชน ตลอดจนความเข้มแข็งของชุมชน โดยที่ชาวบ้านรับทราบว่าตนเองกำลังถูกเก็บรวบรวมข้อมูล การกระทำดังกล่าวจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน แต่ไม่สามารถจดบันทึกได้ทันที อาจจะทำให้ข้อมูลบางส่วนเกิดการสูญหายได้

3.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เป็นการสังเกตที่ผู้ให้การสังเกตไม่รู้สึกรู้ว่าถูกสังเกตและสามารถจดบันทึกข้อมูลได้ทันที เช่น การสังเกตความสามัคคีของคนในชุมชน การสังเกตความเข้มแข็งของชุมชนจากการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการตัดสินใจแก้ปัญหาในการประชุมแต่ละครั้ง

4. ข้อมูลมือสอง (Secondary data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้มีการจัดเก็บไว้แล้ว ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะอยู่ที่ ผู้นำชุมชน กรรมการกองทุน อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน(อสม.) ศูนย์สาธารณสุขของหมู่บ้าน ศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน เป็นต้น ได้แก่

- 4.1 เอกสารกองทุนหมู่บ้าน
- 4.2 เอกสารข้อมูลต่างๆ ของหมู่บ้าน
- 4.3 ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)
- 4.4 แผนที่หมู่บ้าน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data) เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดกระทำให้เป็นระบบ ระเบียบ เพื่อสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการทำความเข้าใจ แปลความ และสรุปความ โดยเริ่มตั้งแต่ ขั้นตอนของการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจำแนกประเภทของข้อมูล และนำมาดำเนินการวิเคราะห์โดยการเลือกใช้ค่าสถิติที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ระดับข้อมูล ซึ่งในการประเมินเรื่องนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล 2 ประเภทดังนี้

6.1 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลขแล้วสรุปผลโดยใช้ค่าสถิติ เพื่อที่จะนำค่าสถิติไปใช้ตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการ โดยค่าสถิติที่ได้มีการนำมาใช้อย่างสม่ำเสมอ มีดังนี้

6.1.1 การแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นค่าสถิติที่แสดงจำนวน ในลักษณะของความถี่ของข้อมูลที่เกิดขึ้นในแต่ละสถานการณ์ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกันอย่างง่าย ๆ โดยการใช้ตารางนำเสนอ

6.1.2 ค่าร้อยละ (Percentage) เป็นค่าสถิติพื้นฐานที่นำมาเปรียบเทียบกัน ที่แสดงว่า กลุ่มเป้าหมาย คิดเป็นเท่าไร โดยอาศัยฐานข้อมูลที่มีฐานเท่ากับ 100 หน่วย มีสูตรการคิดคำนวณดังนี้

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนกลุ่มเป้าหมาย}}{\text{จำนวนข้อมูลทั้งหมด}} \times 100$$

6.1.3 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean : $\bar{X}$) เป็นค่ากลางที่เป็นตัวแทนของข้อมูล โดยการนำค่าของข้อมูลทุกตัวมารวมกันแล้วหารด้วยจำนวนข้อมูล

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

$\sum X$ คือ ผลรวมของข้อมูลทุกตัว

N คือ จำนวนของข้อมูล

6.2 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ หรือความคิดเห็น ในประเด็นที่กำหนดให้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งเป็นข้อความที่ได้จากการใช้แบบสัมภาษณ์ หรือจากการสังเกต โดยการนำข้อมูลมาดำเนินการตามขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ แล้วสรุปผลโดยการประมวลความคิดเห็นเป็นข้อความที่จะนำไปใช้อธิบายในประเด็นที่ต้องการ โดยยึดวัตถุประสงค์ของการประเมินเป็นหัวใจสำคัญ

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

หลังจากที่ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบ บร. 1-12 และเอกสารต่างๆ ซึ่งประยุกต์มาจากรูปแบบการประเมินแบบชีพท์ เมื่อนำมาวิเคราะห์โดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการครั้งนี้ ปรากฏผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

ผลของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยที่ผ่านมา นับเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ระหว่างกลุ่มคนรายได้ต่ำสุด 20% แรกของประเทศ กับกลุ่มคนรายได้สูงสุด 20% แรกของประเทศ คีขึ้นตามลำดับ ประชาชนมีการใช้จ่ายต่างๆ ในครัวเรือนเพื่อนำมาซึ่งความอยู่ดีมีสุขเพิ่มขึ้นด้วย เป็นเหตุให้จำนวนคนจนลดลงเหลือเพียง 6.8 ล้านคนในปี 2539 แต่หลังจากที่ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 เป็นต้นมานั้นทำให้จำนวนคนจนในปี 2543 เพิ่มขึ้นเป็น 8.9 ล้านคน และกลุ่มคนเกือบจน เพิ่มขึ้นอีก 0.2 ล้านคนซึ่งคนกลุ่มนี้พร้อมที่จะเปลี่ยนสถานภาพเป็นกลุ่มคนจน ได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ในด้านความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มคนจน กับกลุ่มคนรวย ก็มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ผลจากวิกฤตเศรษฐกิจดังกล่าวนี้ ทำให้ประชาชนลดการใช้จ่ายในครัวเรือนลงในอัตราที่มากกว่าการลดลงของรายได้คืออย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากประชาชนไม่มั่นใจต่อสถานการณ์เศรษฐกิจของไทยที่ยังไม่ฟื้นตัวได้มากเท่าที่ควร

ในด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศนั้นปรากฏว่ารัฐบาลในปัจจุบันได้ประกาศ สงครามกับความยากจน ซึ่งจะต้องมีการดำเนินการอย่างเร่งด่วนและจริงจังมากยิ่งขึ้น โดยรัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจนแบบยั่งยืน รวมถึงผู้ด้อยโอกาส เพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาคอนจนที่ขัดสนทางเศรษฐกิจหรือด้านรายได้ในการยังชีพ และกลุ่มคนจนเชิงโครงสร้างที่เกิดจากความขัดสนในหลายๆ ด้าน เช่น ด้านที่ดิน สาธารณสุข และด้านการศึกษา เป็นต้น การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจนแบบยั่งยืนนั้น ต้องเผชิญกับปัญหาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ กระบวนการแปลงยุทธศาสตร์ ไปสู่การปฏิบัติของภาครัฐ ซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับ

ผู้คนต่างๆ เป็นจำนวนมากและกลไกการปฏิบัติที่มีความซับซ้อน ตลอดจนต้องมีการปรับความคิด และทัศนคติของผู้ที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ใหม่ ซึ่งจะสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงใด นั้นขึ้นอยู่กับ การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐภายใต้ นโยบายของ รัฐบาลและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาฐานรากของสังคมไทยให้มีศักยภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างมั่นคงต่อไป (วารสารเศรษฐกิจและสังคม, 2545)

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

เมื่อประมาณปี 2530 กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมกระทรวงอุตสาหกรรม ได้ริเริ่มเสนอแนะ การออกกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Industries, SMIs) เพื่อเป็นกฎหมายพื้นฐานในการจัดกระบวนการส่งเสริมพัฒนา SMEs ให้มีความ แข็งแรงเป็นระบบและเกิดความต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามแนวความคิดนี้ก็ยังมีได้มีการตอบรับและ สานต่อให้เป็นรูปธรรมจากฝ่ายบริหารกลุ่มต่างๆ เนื่องจากในยุคภาวะเศรษฐกิจ และการประกอบ ธุรกิจของประเทศกำลังเฟื่องฟู ธุรกิจต่างๆ ทั้งรายเล็กและรายใหญ่ล้วนได้รับผลประโยชน์จากความ เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ต่างจึงมุ่งแสวงหาและเก็บเกี่ยวดอกผลในระยะสั้น ไม่ค่อยสนใจกับ อนาคตในระยะยาวมากนัก จนกระทั่งเกิดวิกฤตเศรษฐกิจอย่างรุนแรงกับประเทศไทย เมื่อกลางปี 2540 ซึ่งส่งผลกระทบต่อธุรกิจอุตสาหกรรมน้อยใหญ่ จึงได้เกิดกระแสยุทธศาสตร์ การส่งเสริมพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises, SMEs) เพื่อเป็นกลไกการฟื้นฟูเศรษฐกิจและการผลักดันการพัฒนาประเทศที่มุ่ง ไปสู่ความมั่นคงและยั่งยืน (อุตสาหกรรมสาร, 2543)

หลักการและเหตุผล

SMEs ซึ่งประกอบไปด้วยกิจการขนาดกลางและขนาดย่อมทั้งภาคการผลิต การค้า และการ บริการ นั้นเป็นกลุ่มวิสาหกิจส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งมีความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม แต่ยังคงขาดความสามารถในการประกอบการทางด้านเทคโนโลยีการผลิต การ จัด การและการเงิน ทำให้ไม่อาจแข่งขันกับวิสาหกิจขนาดใหญ่ได้ จึงทำให้ SMEs ประสบภาวะที่ต้อง แข่งขันกับกิจการทำนองเดียวกันมากยิ่งขึ้น ทั้งระดับภายในประเทศและระดับนานาชาติ ดังนั้น เพื่อ ให้ SMEs สามารถพัฒนากิจการให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพและเป็นตัวการสำคัญในการพัฒนา เศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้สมควรจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สำนักงานส่งเสริม SMEs) เป็นศูนย์กลางประสานระบบการทำงานของส่วนราชการ หน่วยงาน ของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือองค์กรเอกชนที่มีหน้าที่ส่งเสริม SMEs เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและสอดคล้องในทิศทางเดียวกัน

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริม SMEs ก็เพื่อสร้างกฎหมายพื้นฐานที่วางระบบและกลไกในการปฏิบัติงานส่งเสริมพัฒนาและสนับสนุน SMEs ใน 4 เรื่อง คือ

1. เป็นกลไกในการกำหนดนโยบายและแผนส่งเสริมพัฒนา SMEs (โดยคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม) ให้เป็นเอกภาพและความต่อเนื่อง
2. เป็นกลไกในการนำนโยบายและแผนส่งเสริมพัฒนา SMEs ไปจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือองค์กรเอกชน) นำไปปฏิบัติให้เกิดการประสานและเกื้อกูลกัน
3. เป็นกลไกให้อำนาจคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (คณะกรรมการส่งเสริม SMEs) เสนอแนะให้มีการจัดสิทธิและประโยชน์จูงใจที่เป็นธรรมและเหมาะสมสำหรับ SMEs
4. เป็นกลไกจัดตั้งและการบริหารกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(กองทุนส่งเสริม SMEs) อันเป็นกองทุนเสริมนโยบายที่จะผลักดันงานในการส่งเสริมสนับสนุน SMEs ตามแผนปฏิบัติการให้เกิดผล โดยเฉพาะในเรื่องที่จำเป็นเร่งด่วนและเรื่องที่เกี่ยวข้องให้เกิดความเป็นธรรมมากขึ้น กับ SMEs

แผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

1. ให้สำนักงานส่งเสริม SMEs จัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริม SMEs โดยร่วมมือกับส่วนราชการหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจและองค์กรเอกชน แผนปฏิบัติการดังกล่าวต้องสอดคล้องกับนโยบายและแผนที่คณะกรรมการส่งเสริม SMEs กำหนดแผนปฏิบัติการนี้ต้องนำเสนอคณะกรรมการบริหารสำนักงานส่งเสริม SMEs เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริม SMEs พิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนที่จะประกาศในราชกิจจานุเบกษา

2. แผนปฏิบัติการส่งเสริม SMEs อาจจัดทำเป็นแผนระยะสั้น ระยะกลาง หรือระยะยาว แต่ทั้งนี้ควรจะต้องครอบคลุมในเรื่องต่างๆ ดังนี้

- การพัฒนา SMEs ในภูมิภาคในชุมชนและในท้องถิ่นชนบท
- การสนับสนุนช่วยเหลือด้านการเงิน
- การพัฒนาจัดตั้งตลาดทุนสำหรับ SMEs
- การพัฒนาผู้ประกอบการและบุคลากร
- การพัฒนากิจการ SMEs ด้านการจัดการสาขาต่างๆ
- การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์รวมทั้งการสร้างภาพลักษณ์ของสินค้า
- การส่งเสริมด้านการตลาด

- การส่งเสริมด้านการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีรวมทั้งการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น
- การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร
- การส่งเสริมความเชื่อมโยงระหว่างวิสาหกิจขนาดต่างๆ
- การส่งเสริมการรวมกลุ่มของ SMEs
- การพัฒนาส่งเสริมองค์กรที่มีบทบาทสนับสนุน SMEs
- การจัดตั้งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน
- การให้สิทธิประโยชน์แก่ SMEs เพื่อขจัดความเสียเปรียบ
- การส่งเสริมอนุรักษ์พลังงานสิ่งแวดล้อมและสุขอนามัย
- การปรับปรุง แก้ไข กฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค
- การส่งเสริมด้านลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้าและทรัพย์สินทางปัญญา

3. หน่วยงานปฏิบัติการต้องดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการส่งเสริม SMEs ในส่วนที่เกี่ยวข้องและต้องรายงานผลการดำเนินการต่อคณะกรรมการส่งเสริม SMEs อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

4. หน่วยงานปฏิบัติการต้องจัดทำข้อมูล SMEs ที่เกี่ยวข้อง (ตามที่คณะกรรมการส่งเสริม SMEs กำหนด) เพื่อเผยแพร่และส่งให้สำนักงานส่งเสริม SMEs ประกอบการจัดทำนโยบายและแผน

5. SMEs และองค์กรเอกชนมีหน้าที่ต้องรายงานข้อมูลตามที่คณะกรรมการส่งเสริม SMEs กำหนด ครั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการจัดทำนโยบายและแผน

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

การไหลออกของเงินทุนและดุลการชำระเงินที่ขาดดุล ทั้งนี้การไหลออกของเงินทุนน่าที่จะยังคงมีอย่างต่อเนื่องในช่วงที่เหลือของปี 2543 และในปี 2544 อันเป็นผลมาจาก

1. การที่ผลต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยในและต่างประเทศ ที่น่าจะยังคงอยู่ในระดับที่สูง เนื่องจากการดำเนินนโยบายอัตราดอกเบี้ยต่ำในประเทศเพื่อช่วยประคองการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ

2. การชำระคืนหนี้ต่างประเทศ โดยยอดหนี้คงค้างของภาคเอกชนยังคงสูงถึงกว่า 4.8 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในขณะที่การชำระหนี้คืนให้กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund : IMF) โดยธนาคารแห่งประเทศไทยในปี 2544 ก็คาดว่าจะเท่ากับราว 3.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ในขณะเดียวกันฐานะการเงินดุลบัญชีเดินสะพัดที่ลดลงน่าจะส่งผลต่อตัวแปรต่อไปนี้ คือ

1. ดุลการชำระเงินซึ่งคาดว่าจะขาดดุลในปี 2543 ประมาณ 2.2 – 2.7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในขณะที่อาจจะขาดดุลในปี 2544 อีกประมาณ 1 – 3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

2. ฐานะทุนสำรองระหว่างประเทศที่คาดว่าจะลดลงตามการขาดดุลการชำระเงินดังกล่าว

3. ปริมาณสภาพคล่องส่วนเกินในระบบสถาบันการเงินที่คงจะลดลงตามฐานะการขาดดุลการชำระเงินเช่นกัน แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากสภาพคล่องส่วนเกินดังกล่าวยังคงมีอยู่มากถึงราว 5 แสนล้านบาท ก็น่าที่จะสามารถรองรับการขาดดุลการชำระเงินทั้งปี 2543 และ 2544 ได้ โดยไม่น่าจะส่งผลกระทบต่ออัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินภายในประเทศ

การขาดดุลการชำระเงินและการลดลงของระดับทุนสำรองระหว่างประเทศดังกล่าว น่าจะทำให้ค่าเงินบาทตกอยู่ภายใต้แรงกดดัน รวมทั้งมีความผันผวนได้ ทั้งนี้สถานการณ์ของค่าเงินบาทโดยเฉลี่ยแล้วเงินบาทอาจจะมีค่าเฉลี่ยที่ 43.50 บาท/ดอลลาร์สหรัฐ ในขณะที่อาจจะมีค่าผันผวนหากเป็นบางช่วงตามปัจจัยที่กระทบ เช่น การเคลื่อนย้ายเงินทุนออกนอกประเทศและการเคลื่อนไหวของค่าเงินในตลาดภูมิภาค รวมทั้งสถานการณ์ทางการเมืองในประเทศ โดยในช่วงการผันผวนดังกล่าวค่าเงินบาทที่อาจจะหลุดออกจากกรอบ 44 – 45 บาท/ดอลลาร์สหรัฐ ได้ อย่างไรก็ตาม คาดว่าธนาคารแห่งประเทศไทยคงจะเข้ามาดูแลเสถียรภาพของค่าเงินบาทเป็นระยะๆ เพื่อมิให้ค่าเงินบาทมีความผันผวนมาก จนอาจเป็นผลลบต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจในประเทศได้ (สยามจดหมายเหตุ, 2545)

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

ความผูกพันระหว่างคนกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นความผูกพันที่มีมาตั้งแต่ในอดีตจวบจนถึงปัจจุบันจนไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ความสัมพันธ์ระหว่าง คน กับดิน น้ำ อากาศและป่าไม้ เป็นความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันเป็นลูกโซ่อย่างเป็นระบบ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นแหล่งผลิตปัจจัยสี่ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของคน ได้แก่ ที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ความสัมพันธ์ของทรัพยากรธรรมชาติกับสิ่งมีชีวิต จึงเป็นความสัมพันธ์ ที่เกื้อกูลกันในระบบนิเวศน์ หากระบบนิเวศน์ถูกทำลายหรือไม่สมดุลผลกระทบที่เกิดขึ้นก็จะเชื่อมโยงกันเป็นลูกโซ่ไปทั้งระบบด้วยเช่นกัน ซึ่งผลกระทบของการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติที่ไม่ระมัดระวังกำลังเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในทั่วทุกภูมิภาคของโลก

จึงเป็นที่ยอมรับร่วมกันว่าสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขของคน แต่สภาพแวดล้อมที่ดีที่คนเราปรารถนาและต้องการนั้น ในปัจจุบันได้ถูกทำลายลงด้วยฝีมือของมนุษย์ที่นับวันจะกลายเป็นปัญหาที่รุนแรงและส่งผลกระทบต่อเนื่องกันไปทั่วโลก ดังเช่นสถานการณ์สภาพแวดล้อมของคนไทย เมื่อเปรียบเทียบในช่วงก่อนเกิดวิกฤตและหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ จะเห็นได้ว่า สภาพแวดล้อมของคนไทยเมื่อพิจารณาจากความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยและการได้รับบริการสาธารณสุขไปโรคพบว่ามีแนวโน้มดีขึ้นมาก ขณะที่ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีแนวโน้มลดลง เช่นเดียวกับคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ยังคงมีปัญหาในหลายด้าน ทั้งปัญหามลพิษทางน้ำ อากาศ เสียงและขยะในเขตเมือง และปัญหาเรื่องป่าไม้และน้ำเสียในเขตชนบท ดังนั้นในการฟื้นฟู

สภาพแวดล้อมเพื่อนำมาซึ่งความอยู่ดีมีสุขของคนไทยทุกคนนั้น จำเป็นต้องสร้างจิตสำนึกให้ทุกภาคส่วนในสังคมมีการประสานร่วมมือกันและทำงานอย่างเป็นระบบต่อเนื่องกัน เพื่อเสริมสร้างสภาพแวดล้อมรอบตัวคนให้อยู่ในสถานะที่ดี มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมและมีคุณภาพ ขณะเดียวกันควรร่วมกันขยายผล ความอยู่ดีมีสุขให้บังเกิดขึ้นกับคนทุกกลุ่มทั้งในเขตเมืองและชนบททั่วประเทศ ด้วยการร่วมกันสร้างสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเราให้ดีขึ้น เพื่อนำมาซึ่งความอยู่ดีมีสุขของคนไทยทุกคน (วารสารเศรษฐกิจและสังคม, 2545)

1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

สำนักงานสถิติแห่งชาติได้ดำเนินการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พบว่ารายได้เฉลี่ยของครัวเรือนโดยรวมทั่วประเทศในปี 2544 เพิ่มขึ้นจากปี 2543 เพียงเล็กน้อย (ร้อยละ 0.3) โดยที่ครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 6.6 ซึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของรายได้จากการทำการเกษตรและเงินที่ได้รับเป็นการช่วยเหลือ ส่วนครัวเรือนในภาคเหนือมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.2 ซึ่งรายได้ที่เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่เป็นรายได้จากการประกอบธุรกิจไม่ใช่การเกษตรและรายได้จากค่าแรงและเงินเดือน ขณะที่ครัวเรือนในภาคกลางและภาคใต้ รวมทั้งกรุงเทพมหานครและ 3 จังหวัดรอบกรุงเทพฯ มีรายได้ลดลงประมาณร้อยละ 2 – 4 ในด้านค่าใช้จ่ายของครัวเรือนนั้นพบว่า ครัวเรือนทั่วประเทศมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.8 โดยที่ครัวเรือนในทุกภาคมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนเพิ่มขึ้น ยกเว้นครัวเรือนในกรุงเทพมหานครและ 3 จังหวัดรอบกรุงเทพฯ ที่มีการใช้จ่ายลดลงในอัตราร้อยละ 3.7 ครัวเรือนในภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลางมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นอยู่ระหว่างร้อยละ 3 – 5 ซึ่งค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะและค่าบริการสื่อสารและค่าที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ในบ้าน ส่วนครัวเรือนในภาคเหนือใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย

สำหรับด้านหนี้สินของครัวเรือนโดยรวมทั่วประเทศลดลงเพียงร้อยละ 0.2 ครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง มีหนี้สินต่อครัวเรือนลดลงร้อยละ 9 – 10 ในขณะที่ครัวเรือนในกรุงเทพฯและ 3 จังหวัด และครัวเรือนในภาคเหนือมีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.6 และ 13.8 ตามลำดับ ส่วนครัวเรือนในภาคใต้มีหนี้สินเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย อย่างไรก็ตามสำหรับหนี้สินของครัวเรือนนั้น พบว่าโดยส่วนใหญ่แล้วมีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะครัวเรือนคนงานเกษตร มีหนี้สินเพิ่มมากขึ้นกว่ากลุ่มอื่นๆ (สารสถิติ, 2545)

1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท

ภายหลังจากการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจคนจนในชนบทได้มีส่วนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 17.3 ในปี 2541 และ 19.1 ในปี 2543 หรือเท่ากับ 8.16 ล้านคน ขณะที่คนจนในเมืองกลับมีส่วนลดลงเหลือร้อยละ 1.5 ในช่วงระยะเดียวกัน สำหรับสาเหตุที่คนจนในชนบทเพิ่มขึ้นหลังเกิดวิกฤตนั้น น่าจะมาจากปัจจัยของคนตกงานที่มีเพิ่มมากขึ้นและคนเหล่านี้ได้อพยพโยกย้ายกลับไปสู่ภูมิภาคชนบท ทำให้ครัวเรือนในชนบทต้องรับภาระในการเลี้ยงดูมากขึ้นประกอบกับการไม่มีแหล่งงานในชนบทรองรับที่เพียงพอ และภาวะการผลิตการเกษตรซึ่งเป็นรายได้ที่สำคัญของคนชนบท ต้องประสบกับปัญหาการผลิตหรือภาวะราคาสินค้าตกต่ำ ทำให้ภาคชนบทมีรายได้ลดน้อยลง ส่งผลให้จำนวนคนจนในชนบทเพิ่มมากขึ้น มีประชากรเพิ่มมากขึ้น กิจกรรมกองทุนหมู่บ้านทุกฝ่ายต้องตระหนักและให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งของเป้าหมาย การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ภายในโครงการกองทุนหมู่บ้านทั้งในด้านมิติ ด้านศักยภาพ การริเริ่มและขยายผลิตภาพภายในชุมชน มิติด้านความสามารถบริหารจัดการด้วยตัวเอง และการสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจที่พึ่งพาตนเองได้ ก่อนการกระจายผลผลิตสู่ภายนอกหรือประชาคมโลก การผลิตเพื่อศักยภาพการพึ่งพาตนเอง ให้มั่นคงเข้มแข็งและพอเพียงสำหรับชุมชนเสียก่อน อาจกลายเป็นการหักมุมหวนกลับไปหาสภาวะการพัฒนาที่ล้มเหลวแบบเดิมได้ในทางปฏิบัติ (วารสารเศรษฐกิจและสังคม, 2545)

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

วิถีชีวิตของเด็กไทยยุคใหม่ (เจนเนอเรชันเอกซ์) มุ่งเน้นค่านิยมเลือกเป้าหมายของชีวิตคือการได้ประสบความสำเร็จในชีวิต ความมั่นคงของครอบครัว ชีวิตที่สุขสบายเป็นอันดับแรกๆ ขณะที่เลือกในการเสียสละ การทำบุญสะสมเพื่อชีวิตหน้า หรือความมั่นคงของชาติไว้ในอันดับท้ายๆ ส่วนค่านิยมเรื่องชีวิตแต่งงานที่มีความสุข มีรายได้ดี มีอาชีพก้าวหน้า ให้เวลากับครอบครัว เป็นสิ่งสำคัญในชีวิต ในทางกลับกันค่านิยมที่ว่าได้ทำงานอาสาสมัครเพื่อสังคมหรือเรื่องศาสนา กลายเป็นค่านิยมอันดับสุดท้ายของเด็กไทยยุคนี้ (มติชน, 5 ส.ค. 2545:10)

ข้อคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในกระแสวัฒนธรรมโลก

ปัจจุบันเป็นยุคโลกภิวัตน์ (Globalization) การแผ่ขยายของวัฒนธรรมจากศูนย์กลางที่สำคัญหลายแห่งทั้งในยุโรป อเมริกา และเอเชีย เข้าสู่ประเทศไทยนั้นเป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งผ่านสื่อมวลชนรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการสื่อสารโทรคมนาคมที่ทันสมัยเข้ากับวัฒนธรรมเดิมของไทยที่เปิดกว้างยอมรับการติดต่อสื่อสารกับวัฒนธรรมอื่นๆ เสมอมา สภาพการณ์เช่นนี้ก่อให้เกิดความหวงใยการคงอยู่ของวัฒนธรรมไทยในกระแสวัฒนธรรมโลก รัฐบาลไทยตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมไทยมากกว่าสี่ห้าทศวรรษแล้ว มีการตั้งสภาวัฒนธรรมในสมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูล

สงคราม ต่อมาในสมัยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติก็มีการตั้งคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติเป็นต้น ในปี 2537 ก็มีโครงการส่งเสริมรณรงค์รักษาวัฒนธรรมไทย มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนช่วยกันรักษาวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของชาติ ได้แก่ ประเพณีต่างๆ ศิลปแบบไทยเดิม และค่านิยมที่ดี เป็นต้น สภาพปัญหาของโลกในทุกวันนี้ นับตั้งแต่สภาพมลภาวะต่างๆ ปัญหานิวเคลียร์ วิทยาศาสตร์ ปัญหาของการกระจายตัวของความมั่งคั่ง และปัญหาความยากจนเสื่อมโทรมที่กระจายไปทั่ว ความอดอยาก การแพร่ระบาดของโรคร้าย การใช้สารเสพติด ปัญหาความรุนแรงในเมือง สงครามระหว่างเชื้อชาติและชุมชนต่างๆ ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาหลายด้านหลายประการของอารยธรรมโลกในกระแสโลกาภิวัตน์ การที่สังคมไทยเริ่มตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม และพยายามปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตหรือวัฒนธรรมไทยใหม่ เพื่อสร้างสังคมที่ช่วยเหลือเกื้อกูล และสามารถพึ่งตนเองได้ตามคติทางพุทธศาสนา แทนการตามกระแสวัฒนธรรมโลกโดยไร้ทิศทางของตนเองอาจเป็นทางออกที่เป็นบทเรียนแก่สังคมอื่นๆ ได้ (วารสารสุโขทัยธรรมาธิราช, 2545)

ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมไทยในปัจจุบันสรุปได้ดังนี้

สังคมประเพณี

1. สังคมเกษตรกรรม
2. วัฒนธรรมพุทธ (ไม่โลก ไม่สะสม)
3. วัฒนธรรมชุมชน
4. สืตสืบสอง คองสืบสี่
5. ครอบครัวเครือญาติ
6. ไกลชิดธรรมชาติ
7. ระบบอุปถัมภ์

สังคมสมัยใหม่ / ยุคโลกาภิวัตน์

1. สังคมที่มุ่งพัฒนาเป็นอุตสาหกรรม
2. วัฒนธรรมทุนนิยม (ใช้เงินและสะสม)
3. วัฒนธรรมก้าวสู่ชีวิตแบบเมือง
4. กฎหมาย
5. ครอบครัวปัจเจกนิยม
6. มุ่งมั่นเอาชนะธรรมชาติ
7. ระบบการพยายามพัฒนาเข้าสู่ประชาธิปไตย

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชนวัดทุ่งสว่าง (บร.1)

ที่มาของชื่อชุมชนนี้สันนิษฐานได้ว่า เป็นการตั้งชื่อตามชื่อของทุ่งในสมัยก่อนซึ่งมีการเรียกพื้นที่ตรงบริเวณนี้ว่า “ทุ่งสว่าง” เนื่องจากจากกองทัพลาวยกทัพมาถึงท้องทุ่งบริเวณนี้เป็นเวลาสว่างพอดีจึงมีการเรียกขานชื่อทุ่งสว่างนี้กันต่อมาเรื่อยๆ แล้วพอมีการตั้งวัดขึ้นมาก็ใช้ชื่อว่า “วัดทุ่งสว่าง” แล้วในอดีตวัดทุ่งสว่างยังเป็นโรงเรียนสอนหนังสือให้กับชาวบ้านทั้งในชุมชนและนอกชุมชนได้เข้ามาเรียนหนังสือกันอีกด้วย ดังนั้นจึงมีการตั้งชื่อชุมชนนี้ขึ้นว่า “ชุมชนวัดทุ่งสว่าง” จนถึงปัจจุบันนี้

ชุมชนวัดทุ่งสว่างแห่งนี้ไม่มีหลักฐานปรากฏที่แน่นอนได้ว่า ชุมชนแห่งนี้เริ่มก่อตั้งมาตั้งแต่เมื่อปี พ.ศ. ใด แต่จากคำบอกเล่ามาพอสรุปได้ว่า เริ่มก่อตั้งมาประมาณสองร้อยกว่าปีมาแล้ว ส่วนประวัติของชุมชนวัดทุ่งสว่างนี้แต่เดิมนั้นเป็นการใช้ชื่อร่วมกับชุมชนศาลาลอยเนื่องจากมีพื้นที่ติดกันมากและในสมัยนั้นยังมีประชากรไม่มากเท่าในปัจจุบัน โดยตั้งชุมชนขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2526 และใช้ชื่อชุมชนว่า “ชุมชนทุ่งสว่าง-ศาลาลอย” และต่อมาในปี พ.ศ. 2540 ได้มีแบ่งเขตพื้นที่กันใหม่เพราะมีพื้นที่อาณาเขตที่กว้างเกินกว่าจะปกครองได้อย่างทั่วถึง อีกทั้งยังมีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จากการเปลี่ยนแปลงและเจริญเติบโตของชุมชนในเมืองที่เข้ามาพัฒนาชุมชนแห่งนี้ให้มีการเจริญเติบโตเพิ่มมากขึ้นจากกว่าที่ผ่านมาในอดีต จึงมีการตั้งชื่อใหม่เป็น “ชุมชนวัดทุ่งสว่าง” ซึ่งได้แยกออกจากชุมชนทุ่งสว่าง-ศาลาลอย โดยมีถนนเป็นเส้นแสดกการแบ่งเขตของทั้งสองชุมชนแห่งนี้

ในอดีตการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนของชาวบ้านในชุมชนวัดทุ่งสว่างนี้จะเป็นการตั้งบ้านเรือนในลักษณะแบบการกระจายกันอยู่อย่างกว้างๆ ทั่วไปตามบริเวณพื้นที่ของชุมชนที่สามารถสร้างบ้านเรือนขึ้นได้เพราะในสมัยนั้นสามารถจับจองพื้นที่ดินกันได้สบายๆ และบ้างก็จับจองที่ดินผืนนาไว้ทำมาหากินเพื่อเลี้ยงครอบครัว เพราะมีพื้นที่เป็นบริเวณกว้างและประชากรก็มีอยู่น้อยมากจึงไม่ทราบได้ว่าครอบครัวใดเป็นครอบครัวแรกที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในชุมชนแห่งนี้ แต่จากคำบอกเล่าของผู้สูงอายุในชุมชนวัดทุ่งสว่างสามารถสรุปได้ว่า มีอยู่ประมาณ 10 ครอบครัว ได้แก่ ครอบครัวของ ตาคง (อยู่ตรงข้ามวัด) คุณยายปลื้ม ตาแป๊ะสุก ตาไพ ตาชื่น ตาคง ตาเทา ตาลิน ตาน้อย และบ้านผู้ใหญ่หลาบ(อยู่ติดทางรถไฟ) โดยพื้นที่การสร้างบ้านนั้นส่วนใหญ่จะสร้างใกล้ๆ กับทุ่งนา เพราะจะได้สะดวกกับการไปทำนาและเลี้ยงสัตว์ไว้ค้ำบ้านด้วย แต่ต่อมามีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและมีความเจริญเติบโตเข้ามามากขึ้นจึงเป็นเหตุทำให้การตั้งถิ่นฐานเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงตามความเจริญเติบโตของบ้านเมืองในยุคสมัยนั้นๆ จนกระทั่งมาถึงในสภาพปัจจุบันที่มีบ้านเรือน

เพิ่มขึ้นมาแทนพื้นที่ว่างเปล่าทั้งหลายในชุมชนซึ่งมีทั้งหมู่บ้านจัดสรรจำนวนมากและมีห้องแถวเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยและกาลเวลานั้นๆ

การขยายตัวของประชากร และการขยายตัวของชุมชนในอดีตนั้นเดิมที่มีชาวบ้านอาศัยอยู่เพียงไม่กี่ครอบครัว แต่ต่อมาเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงตามความเจริญเติบโตของบ้านเมืองในยุคสมัยนั้นๆ จนกระทั่งมาถึงในสภาพปัจจุบัน ที่มีบ้านเรือนเพิ่มขึ้นมาแทนพื้นที่ว่างเปล่าทั้งหลายในชุมชน ซึ่งมีทั้ง โรงเรียนวัดทุ่งสว่าง ศูนย์เลี้ยงเด็กก่อนวัย อุ้งช่อมรดกเซคชัย โรงงานผลิตน้ำดื่มวอเตอร์สตานีออนามัยชุมชน หมู่บ้านจัดสรรจำนวนมากและมีห้องแถวเพิ่มขึ้นมากมายอีกด้วย จึงเป็นสาเหตุทำให้มีประชากรเพิ่มขึ้นซึ่งมาจากทั้งคนในชุมชนและคนจากที่อื่นเข้ามาอาศัยอยู่และยังมีผู้เข้ามาเช่าบ้านอยู่เพื่อประกอบอาชีพและเพื่อศึกษาเล่าเรียนด้วย และด้วยเหตุนี้จึงมีการขยายตัวของชุมชนเกิดขึ้นโดยมีการแบ่งแยกอาณาเขตชุมชนวัดทุ่งสว่างออกมาจากชุมชนวัดทุ่งสว่าง-ศาลาลอยเพื่อจะได้ทำการปกครองกันได้อย่างทั่วถึง ทั้งชุมชนวัดทุ่งสว่างที่ได้มีการเจริญเติบโตขึ้นเรื่อยๆ

1.2.2 สภาพปัจจุบัน (บร.1)

ลักษณะประชากรในชุมชนวัดทุ่งสว่าง มีจำนวนครัวเรือน 470 ครัวเรือน มีบ้านจำนวน 399 หลังคาเรือน มีจำนวนประชากรทั้งหมด 1,838 คน ชาย 885 คน หญิง 953 คน และในชุมชนมีคนพิการและไม่ได้เรียนหนังสือจำนวน 4 คน

ทำเลที่ตั้งของชุมชนนี้คือ ชุมชนวัดทุ่งสว่าง ถนน พายัพทิศ ตำบลในเมือง อำเภอ เมืองจังหวัด นครราชสีมา 30000

โดยชุมชนวัดทุ่งสว่างนี้มีพื้นที่อาณาเขตติดต่อกับ

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ ชุมชนวัดทุ่งสว่าง-ศาลาลอย
- ทิศใต้ ติดต่อกับ รางรถไฟ และตำบลหัวทะเล
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ บ้านหัวถนน
- ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ติดต่อกับ ชุมชนท้าวสุระชอย 3

ในสมัยอดีตนั้นเดิมพื้นที่ป่าไม้ของชุมชนวัดทุ่งสว่างส่วนใหญ่เป็นป่าไม้ตามธรรมชาติประเภทป่าโปร่ง ได้แก่ ป่าไม้สะแก ป่าไม้ตะโก และป่าไม้หนามแดง เป็นต้น ปะปนกันไปตามธรรมชาติสร้างขึ้นเองและพื้นที่โดยส่วนใหญ่จะเป็นทุ่งนาเป็นบริเวณกว้าง และต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงและมีความเจริญเติบโตมากขึ้นทำให้มีคนต่างถิ่นเข้ามาอาศัยเพิ่มขึ้นและการขยายตัวของคนดั้งเดิม จึงส่งผลทำให้ป่าไม้ในธรรมชาติและทุ่งนาในอดีตแปรสภาพกลายเป็นบ้านเรือนและที่ทำกินเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็ยังมีบางส่วนที่เจ้าของบ้านยังมีการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์เล็กไว้บริโภคเองด้วย

พื้นที่สาธารณะในอศิศของชุมชนนี้ไม่มีเนื่องจากสภาพแวดล้อมเป็นป่าโปร่งและส่วนใหญ่เป็นทุ่งนา แต่ในปัจจุบันมีบริเวณที่เป็นพื้นที่สาธารณะไว้ให้ชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์อยู่บ้างคือ บริเวณสนามหน้าโรงเรียนวัดทุ่งสว่างซึ่งมีทั้งสนามเด็กเล่นและสนามบอล ไว้ให้ออกกำลังกายกัน และมีพื้นที่ไว้นั่งเล่นพักผ่อนหย่อนใจได้ทั้งในโรงเรียนและในวัดทุ่งสว่างเช่นกัน

แหล่งน้ำที่สำคัญในอศิศนั้นเดิมทีชุมชนวัดทุ่งสว่างและชุมชนใกล้เคียงเคยใช้อุปโภคและบริโภค คือ คลองชลประทานของลำตะคอง โดยจะไหลผ่านทางด้านทิศใต้ของชุมชนวัดทุ่งสว่าง แล้วในสมัยก่อนนั้นน้ำในคลองชลประทานนี้มีความใสสะอาดมาก ชาวบ้านในชุมชนและชาวบ้านในชุมชนใกล้เคียงนั้นสามารถนำน้ำในคลองนี้ไปใช้อุปโภคและบริโภคได้ตลอดปี นอกจากนี้ยังมีปลาจำนวนมากอยู่ในคลองน้ำแห่งนี้ทำให้ชาวบ้านสามารถจับปลาไปบริโภคได้อีกด้วย แต่ต่อมาเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงและมีความเจริญจากหลายๆ ด้านเข้ามามากขึ้นอีกทั้งยังมีประชากรเพิ่มขึ้น จึงส่งผลให้น้ำในคลองชลประทานแห่งนี้มีความสกปรกขึ้นเรื่อยๆจนไม่สามารถนำมาใช้บริโภคได้อีก

1.2.3 สภาพเศรษฐกิจและสังคม (บร.1)

ในสมัยอดีตก่อนนั้นชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพ ทำนาอาชีพ และทำนา เป็นส่วนใหญ่ พอต่อมามีความเจริญเติบโตขึ้นตามยุคสมัยก็มีการเปลี่ยนแปลงอาชีพที่เคยทำกันมาเป็นการประกอบอาชีพค้าขายเป็นส่วนใหญ่ อาชีพรองลงมาคือ อาชีพรับจ้าง ทำธุรกิจส่วนตัว รับราชการ รัฐวิสาหกิจ ตามลำดับ และอาชีพที่ทำเป็นส่วนน้อยคือ อาชีพเลี้ยงสัตว์ และทำสวน

ในชุมชนวัดทุ่งสว่างนี้มีโรงงานอยู่ 1 โรงงาน และบริษัท 1 บริษัท คือ โรงงานผลิตน้ำดื่มวอเดอริส และ บริษัท ขนส่งสทส. จำกัด นอกจากนี้ในพื้นที่ใกล้เคียงกับชุมชนนี้ยังมีอยู่ซ่อมรถทัวร์เจ็ดชัยด้วย

ทางการศึกษา ในชุมชนนี้มีโรงเรียนระดับอนุบาลชั้นที่ 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชื่อว่าโรงเรียนวัดทุ่งสว่าง จัดตั้งโรงเรียนขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2507 มีครูทั้งหมด 23 คน มีเด็กนักเรียนทั้งหมด 473 คน

นอกจากนี้ในชุมชนวัดทุ่งสว่างยังมีศูนย์เลี้ยงเด็กก่อนเกณฑ์ด้วย จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2530 ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ของโรงเรียนวัดทุ่งสว่าง โดยอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการชุมชนทุ่งสว่าง-ศาลาลอย และต่อมาในปี พ.ศ. 2536 ทำการโอนความรับผิดชอบไปให้กับวัดทุ่งสว่างรับผิดชอบแทน จนกระทั่งปี พ.ศ.2538 ได้ทำการย้ายที่ตั้งศูนย์เลี้ยงเด็กก่อนเกณฑ์จากในเขตพื้นที่โรงเรียนวัดทุ่งสว่าง ไปอยู่ในเขตพื้นที่ของวัดทุ่งสว่าง โดยมีครูจำนวน 10 คน และมีเด็กนักเรียนจำนวน 190 คน

ทางด้านสาธารณสุขในชุมชนแห่งนี้ ได้ทำการจัดตั้งศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชนวัดทุ่งสว่างเทศบาลนครราชสีมา เมื่อปี พ.ศ. 2530 ซึ่งตั้งอยู่ในชุมชนวัดทุ่งสว่าง เพื่อให้บริการและรักษาคนไข้ในชุมชน ได้สะดวกและใกล้ชิดมากขึ้น

ทางด้านวัดและประเพณีนั้น มีวัดตั้งอยู่มาจนแล้วจนถึงทุกวันนี้ คือ วัดทุ่งสว่าง ส่วนประเพณีนั้นก็มีเช่นเดียวกันกับประเพณีของไทยตามวันปฏิทิน แต่ประเพณีที่ชุมชนวัดทุ่งสว่างสามารถทำชื่อเสียงได้ดี คือประเพณีแห่เทียนพรรษา ซึ่งชุมชนแห่งนี้ได้เข้าร่วมประกวดเทียนพรรษากับทางจังหวัดนครราชสีมาทุกปี และได้รับรางวัลมาแล้วหลายรางวัลเกือบทุกปี

1.2.4 ผู้นำชุมชน (บร.1)

ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของชาวบ้านและมีสถานะการเป็นผู้นำที่ดีของหมู่บ้าน สามารถที่จะเป็นปากเป็นเสียง เป็นที่ปรึกษาและช่วยเหลือชาวบ้านได้เป็นอย่างดี ซึ่งคณะกรรมการของชุมชนวัดทุ่งสว่าง มี 11 คน ดังนี้

1. นายเย็น	โพธิ์ทะเล	ประธานชุมชน
2. นางสาวโกสุมภ์	ปักกระแสร์	รองประธานชุมชน 6
3. นางสาวช่อผกา	ถึงอินทร์	เลขานุการ
4. นายหวด	จันทะนา	กรรมการฝ่ายโยธา
5. นายสมนึก	บุกถนน	กรรมการฝ่ายประปา
6. นายสายชล	วงษ์ทา	กรรมการฝ่ายศึกษา
7. นายทองใบ	นาเมืองรักษ์	กรรมการฝ่ายการคลัง
8. นางทองเจือ	เข็มประสิทธิ์	กรรมการฝ่ายสวัสดิการสังคม
9. นางลำพอง	ไหมคอม	กรรมการฝ่ายสาธารณสุข
10. นางเชื้อ	ถึงอินทร์	กรรมการฝ่ายทะเบียนราษฎร
11. นางทวี	สงครามศักดิ์	กรรมการฝ่ายป้องกันและรักษาความปลอดภัย

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวมนี้ ได้อาศัยค้นแบบทางความคิดเชิงระบบชีพท์โมเดล ที่มีองค์ประกอบภายใน 2 ระบบ ดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วย ดังต่อไปนี้

2.1.1.1 นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในชุมชนพบว่า ประชาชนในชุมชนวัดทุ่งสว่าง โดยรวมมีความรู้เกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ซึ่งการที่ประชาชนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจ เนื่องจากได้รับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และเจ้าหน้าที่จากอำเภอเมืองนครราชสีมา เป็นผู้ให้ความรู้และคำแนะนำต่าง ๆ

2.1.1.2 เงิน 1 ล้านบาท ในความคิดของประชาชนในชุมชนวัดทุ่งสว่างหมายถึง กองทุนที่รัฐบาลส่งเงินจำนวน 1 ล้านบาท ซึ่งมีไว้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในชุมชน ช่วยเหลือชาวบ้านในชุมชนที่ยากจนไม่มีเงินประกอบอาชีพ ได้นำไปใช้ในการประกอบอาชีพหาเลี้ยงตัวเองและครอบครัว และยังช่วยให้สมาชิกในชุมชน ได้กู้เงินดอกเบี้ยต่ำเพียงร้อยละ 9 ต่อปี โดยเมื่อถึงกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ตามสัญญาที่กำหนด จะต้องนำเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยไปส่งคืนกองทุน

2.1.1.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน มีส่วนช่วยในการเตรียมความพร้อมของชุมชนและการจัดประชุมเพื่อกำหนดวิธีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านของชุมชนวัดทุ่งสว่าง จำนวน 15 คน โดยมีการทำประชาคม 3 ใน 4 ของครัวเรือน

2.1.1.4 เงินที่ผู้ชำระคืน จากผู้กู้จำนวน 69 ราย ผู้กู้ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยทุกราย เนื่องจากกองทุนชุมชนนี้ เปิดรับชำระคืนเงินกู้ ทุกวันที่ 1-5 ของทุกเดือน นอกจากนี้แล้ว ยังมีการคิดค่าปรับเป็นรายวัน ถ้าผู้กู้ส่งช้ากว่ากำหนด

2.1.1.5 ผู้สมัครขอกู้ ชุมชนวัดทุ่งสว่างมีสมาชิกกองทุน จำนวน 194 ราย ได้รับการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ จำนวน 69 ราย รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 993,000 บาท

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

2.1.2.1 กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนชุมชนวัดทุ่งสว่าง พบว่า จุดเด่น คือ

- พิจารณาจากความเป็นไปได้ของโครงการที่ขอกู้และความสามารถในการส่งคืนเงินกู้
- พิจารณาจากประวัติผู้กู้ จากแหล่งต่าง ๆ ในชุมชน

จุดด้อย คือ

- 1 ครอบครัว สามารถกู้ได้เพียง 1 คน คือ ผู้ที่เป็นเจ้าบ้านเท่านั้น
- กรรมการมีสิทธิ ในการขอกู้มากกว่าสมาชิกกองทุน

2.1.2.2 กระบวนการทำบัญชีของกองทุนชุมชนวัดทุ่งสว่างพบว่า

กระบวนการทำบัญชีของกองทุน แยกเป็น 2 ชุด ตามกิจกรรมของกองทุน คือ กิจกรรมกองทุน 1 ล้านบาท และกิจกรรมเงินออมสมาชิกกองทุน โดยมีสมุดบัญชีดังต่อไปนี้

- สมุดบัญชีรายรับเงินกองทุน 1 ล้านบาท

- สมุดบัญชีรายจ่ายเงินกองทุน
- ทะเบียนคุมลูกหนี้เงินกู้
- ทะเบียนคุมลูกหนี้รายตัว
- ทะเบียนคุมเงินฝากสัจจะ
- บัญชีงบดุลประจำปี
- บัญชีงบกำไรขาดทุนประจำปี

2.1.2.3 การรับชำระหนี้ ของกองทุนชุมชนวัดทุ่งสว่างพบว่า

กระบวนการรับชำระหนี้ของชุมชนวัดทุ่งสว่าง มีการออกใบเสร็จที่ชัดเจน ทุกครั้งที่มีการชำระหนี้และมีคณะกรรมการที่สมาชิกกองทุนเชื่อถือ

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

2.1.3.1 ผลโดยตรง

1. จำนวนผู้กู้ มีผู้กู้จำนวน 69 คน จากสมาชิก 194 คน
2. ยอดเงินกู้ มียอดเงินกู้เป็นเงินจำนวน 993,000 บาท

จุดเด่น คือ

- เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย
- เกิดการจัดสรรผลประโยชน์ ต่อผู้ด้อยโอกาสในชุมชน

จุดด้อยคือ

- ไม่นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่เขียนคำขอกู้ไว้
- ไม่มีการจัดสรรเงิน ต่อผู้ที่มีความจำเป็นจริง ๆ

2.1.3.2 ผลกระทบโดยตรง

1. จำนวนผู้ที่กู้ได้ มีผู้ได้รับอนุมัติเงินกู้ 69 ราย จากสมาชิกทั้งหมด 194 คน
2. จำนวนเงินทุนสะสมของชุมชนวัดทุ่งสว่าง มีจำนวนเงิน 114,989 บาท

จากสมาชิกกองทุนทั้งหมด 194 คน

จุดเด่น คือ

- เกิดการรวมตัว จัดตั้งองค์กรกองทุนสัจจะ

จุดด้อย คือ

- ไม่นำเงินไปใช้ตามจุดประสงค์ที่ขอไว้

2.1.3.3 ผลกระทบทางอ้อม

1. กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง

จุดเด่น คือ

- มีการเรียกประชุมประชาคม ในการจัดตั้งดำเนินการและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับกองทุน
- ประชาชนมีจิตสำนึกที่ดี เกี่ยวกับชุมชนและกองทุน
- มีการกำหนดแผนระยะสั้น ระยะยาว และแผนการใช้เงิน
- มีการจัดสรรหน้าที่ ในการดำเนินการของคณะกรรมการ

จุดด้อย คือ

- การคัดสรรใจ และการแก้ปัญหา อยู่ที่กรรมการคนใดคนหนึ่ง
- คณะกรรมการเป็นผู้ผูกขาดในการทำงาน
- เอกสารหลักฐานขาดความสมบูรณ์ และถูกต้องครบถ้วน

2. ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้ โดยมีการจัดตั้งองค์กร มีการจัดตั้งเครือข่ายระดับอำเภอเมืองขึ้น ซึ่งมีหน้าที่ดังนี้

- ประชาสัมพันธ์ ถึงนโยบายของกองทุน
- ประชาสัมพันธ์ เพื่อกระบวนกรเรียนรู้ในการดำเนินการ
- ประชุมชี้แจงผู้นำให้เข้าใจเกี่ยวกับการบริหารกองทุน ตามระเบียบ
- สนับสนุนและประเมินความพร้อมให้ทางจังหวัดทราบ
- สนับสนุน ติดตามรายงานผลการดำเนินงานของกองทุน ในระดับอำเภอเมืองให้ทางจังหวัดทราบ
- แต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อช่วยดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ของอนุกรรมการ สนับสนุนระดับอำเภอ
- ปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่คณะกรรมการ สนับสนุนระดับจังหวัดมอบหมาย

3. ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ มีการเพิ่มศักยภาพให้กับชุมชน ทำให้ชุมชนมีรายได้และมีการดำเนินธุรกิจภายในชุมชน

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้นำโดยรวม

2.2.1 ตัวชี้วัดบริบท ของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับดังนี้

2.2.1.1 ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของผู้นำ ผู้นำทั้งหมดที่นำไปเพื่อพัฒนาอาชีพส่วนใหญ่จะมีประสิทธิภาพและความรู้เกี่ยวกับอาชีพนั้นเป็นอย่างดี

จุดด้อย คือ ขาดการดำเนินการจัดการอย่างเป็นระบบในการดำเนินงาน

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

2.2.2.1 จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุน

จุดเด่น คือ

- มีการจัดสรรเงินกู้แก่สมาชิกผู้กู้

จุดด้อย คือ

- จำนวนที่จัดสรรให้กับผู้กู้แต่ละราย เป็นจำนวนเงินที่น้อยเกินไป ไม่เพียงพอต่อการดำเนินกิจการ
- ระยะเวลาในการคืนทุนสั้นเกินไป

2.2.2.2 เงินอื่น ๆ

จุดเด่น คือ

- สมาชิกผู้กู้ส่วนใหญ่ จะมีการกู้เงินนอกระบบซึ่งสามารถชำระคืนได้ในระยะสั้น เช่น จ่ายเป็นรายวัน

- ไม่มีกฎระเบียบ ที่สลับซับซ้อนเกินไป
- มีการกู้ยืม ได้รวดเร็ว

จุดด้อย คือ

- สมาชิกผู้กู้ส่วนใหญ่ จะมีการกู้เงินนอกระบบ ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ย ที่สูงกว่าธนาคาร

2.2.2.3 สถานที่และวัตถุประสงค์พบว่า

จุดเด่นคือ

- ส่วนใหญ่เป็นสถานที่ดั้งเดิมที่ผู้กู้ได้ทำกิจกรรมเดิมอยู่แล้ว
- วัตถุประสงค์ ก็ใช้วัตถุประสงค์เดิม ไม่ต้องเพิ่มทุนในการลงทุน

จุดด้อย คือ

- ไม่มีการพัฒนาหรือขยายกิจการเพิ่มขึ้น

2.2.2.4 เทคนิควิธีการทำงาน

จุดเด่น คือ

- เป็นการทำงานแบบดั้งเดิม ทำให้ผู้กู้ไม่ต้องปรับปรุงวิธีการทำงาน อันอาจจะเกิดการเพิ่มทุนขึ้นได้

จุดด้อย คือ

- การทำงานแบบดั้งเดิมนั้น อาจจะเป็นการขัดขวางการขยายโอกาสทางธุรกิจได้

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

2.2.3.1 การทำกิจการอย่างถูกวิธี ของผู้ดูแลแต่ละรายพบว่า

การทำกิจการยังขาดความรู้ในบางเรื่อง เนื่องจาก เป็นการทำงานแบบดั้งเดิม และทำตามประสบการณ์ของตัวเองและผู้อื่น

2.2.3.2 การหาตลาด

การดำเนินกิจการ ไม่มีการหาการตลาด โดยจะอาศัยความสะดวกตามแหล่งชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นตลาดระดับล่าง

2.2.3.3 การหาวัตถุดิบ

วัตถุดิบที่ใช้ในการดำเนินกิจการ จะเป็นวัตถุดิบราคาถูก เพื่อให้ต้นทุนต่ำ ราคาขายจะได้ไม่สูงเกินไป เหมาะสมกับตลาดนั้น ๆ

2.2.3.4 การทำบัญชี

ส่วนใหญ่จะไม่มีการทำบัญชีที่ถูกต้อง แต่จะคำนวณโดยอาศัยเพียงต้นทุนที่ลงไป และกำไรที่ได้ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ เป็นค่า โดยประมาณเท่านั้น

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

2.2.4.1 ผลโดยตรง

1. รายได้เป็นเงิน

จุดเด่น คือ

- มีรายได้ส่วนใหญ่เป็นเงิน และจะมีรายได้เป็นรายวัน
- รายได้ ที่ได้สามารถหมุนเวียนเพื่อการอย่างอื่นได้

จุดด้อย คือ

- เป็นรายได้ที่ไม่แน่นอน
- อาจเกิดภาวะสะดุดในการหมุนเวียนได้

2.2.4.2 ผลกระทบโดยตรง

1. ผู้กู้ได้ขยายกิจการ

จุดเด่น คือ

- ผู้กู้มีเงินทุนเพิ่มขึ้น ในการขยายกิจการ

จุดด้อย คือ

- ผู้กู้มีภาระหนี้สินเพิ่มมากขึ้น

2.2.4.3 ผลกระทบทางอ้อม

1. ผู้กู้มีการพึ่งพาตนเอง

จุดเด่น คือ

- ผู้กู้มีภาระหนี้สินเป็นจำนวนเงินที่น้อยลง
- ผู้กู้ไม่ต้องคอยการช่วยเหลือจากรัฐ เมื่อกิจการของผู้กู้ประสบผลสำเร็จ

จุดด้อย คือ

- ผู้กู้ไม่จิตสำนึก ในการเริ่มและแก้ไขปัญหอย่างถูกต้อง
  2. ผู้กู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นความต้องการของรัฐบาล
  3. การกลับคืนถิ่นของประชาชน เมื่อมีงาน มีรายได้ มีความเข้มแข็งเกิดขึ้นในชุมชน ก็จะเกิดการกลับคืนถิ่นสู่ชุมชน อันจะนำมาซึ่งการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนต่อไป

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้ อาชีพค้าขาย และอาชีพเลี้ยงสัตว์ (ไก่ไข่) สามารถสรุปได้ดังนี้

3.1 อาชีพค้าขาย ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่

เงินที่ได้รับการกู้จากกองทุน เป็นเงินกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำมีสถานที่และวัตถุดิบตั้งเดิม ไม่ต้องลงทุนเพิ่มมีกำลังการทำงาน ที่มีแรงจูงใจในการทำงาน เพื่อรายได้ที่เพิ่มขึ้นของตนเอง กระบวนการที่ดี ได้แก่ มีการทำกิจการ ที่ทำโดยอาศัยประสบการณ์ซึ่งสามารถที่จะเลี้ยงตัวเองได้

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะได้แก่ มีรายได้เป็นเงินแบบรายวันสามารถที่จะหมุนเวียนเงินได้เรื่อยๆ ผู้กู้สามารถขยายกิจการและพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว

3.2 อาชีพเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่

เงินกู้ที่ได้รับการกู้มาจากกองทุน เป็นเงินกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ ซึ่งผู้กู้มีสถานที่และวัตถุดิบที่เพียงพอไม่ต้องลงทุนเพิ่ม แต่ไม่มีเทคนิคในการทำงาน เพราะไม่มีประสบการณ์ทำมาก่อนแต่อาศัย การสอบถามจากผู้อื่น ที่มีความรู้ ในด้านต่าง ๆ เวลาประสบปัญหาในการดำเนินงาน

กระบวนการที่ดีได้แก่ การสอบถามจากผู้มีความรู้ เมื่อพบเจอปัญหาในการดำเนินงาน มีตลาดรองรับ แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ทำบัญชีที่ถูกต้อง

ผลผลิตด้านคุณภาพและปริมาณ ได้แก่ การมีรายได้ เป็นเงินแบบรายวันจากการขายไข่ไก่ที่สามารถจะนำเงินมาหมุนเวียนได้และขยายกิจการเพิ่มขึ้นได้

4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

4.1.1 การเกิดกองทุน พบว่า การมีกองทุนนี้ทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิการให้แก่สมาชิก โดยกองทุนชุมชนวัดทุ่งสว่างเริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2544 มีสมาชิกกองทุนจำนวน 194 คน มีคณะกรรมการจำนวน 15 คน โดยการทำประชามติจากประชาชนในชุมชนวัดทุ่งสว่างจำนวน 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมด กองทุนชุมชนวัดทุ่งสว่างได้รับอนุมัติเงินกองทุน 1 ล้านบาท เข้าบัญชีเลขที่ 06-4317-20-057052-9 ของธนาคารออมสินสาขานนจอมพล เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2545 นอกจากนี้แล้วยังมีเงินทุนสะสมประเภทเงินฝากสัจจะและเงินค้ำหุ้นอีกเป็นจำนวน 114,989 บาท ซึ่งได้มาจากการฝากเงินของสมาชิกกองทุนชุมชนวัดทุ่งสว่าง โดยนำเงินเข้าบัญชีเลขที่ 06-4317-20-057051-0 เข้าที่ธนาคารออมสินสาขานนจอมพล ดังนั้น เมื่อกองทุนชุมชนวัดทุ่งสว่าง ได้รับการจัดสรรเงินแล้วนั้นจึงได้ทำการปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิกกองทุนชุมชนวัดทุ่งสว่างที่เสนอ โครงการขอกู้มา โดยทำการพิจารณาตามระเบียบของกองทุนเป็นหลัก ทางคณะกรรมการกองทุนได้พิจารณาอนุมัติผู้กู้เงินแล้วเป็นจำนวน 69 ราย รวมเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 993,000 บาท โดยส่วนใหญ่จะเป็นการกู้ยืมประเภทการพัฒนาอาชีพ เช่น การผลิตทางการเกษตรจำนวน 7 ราย การค้าขายจำนวน 52 ราย อาชีพรับจ้างจำนวน 10 ราย

4.1.2 ระบบการบริหารกองทุน พบว่า กองทุนชุมชนวัดทุ่งสว่างได้มีการจัดเวทีประชาคมเพื่อชี้แจงเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2544 โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมเป็นจำนวน 3 ใน 4 ของครัวเรือนที่มีอยู่ทั้งหมดของชุมชน โดยในการเลือกนั้น ชาวบ้านเสนอรายชื่อที่ตนเห็นว่าเหมาะสม โดยผู้ที่ถูกเสนอชื่อมีความสมัครใจที่จะทำงาน เมื่อได้รายชื่อครบตามจำนวนที่กำหนดแล้วก็จะถามผู้เข้าร่วมประชุมว่าเห็นชอบหรือไม่ โดยใช้การยกมือเป็นมติ จึงได้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจำนวน 15 คน เนื่องจากผู้ที่มีความพร้อมนั้นมีไม่มาก และถือว่าเป็นจำนวนที่เหมาะสมกับจำนวนชาวบ้านในหมู่บ้าน

คณะกรรมการกองทุนชุมชนวัดทุ่งสว่าง จะมีวาระในการดำรงตำแหน่ง 2 ปี แต่สำหรับคณะกรรมการแรกเริ่มจะมีวาระในการดำรงตำแหน่งเพียง 1 ปีโดยจะมีการจับสลากออกครั้งหนึ่งของจำนวนคณะกรรมการกองทุน

การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน ได้มีการจัดทำโดยคณะกรรมการเป็นผู้ร่างระเบียบ โดยยึดร่างระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเป็นหลัก

กองทุนหมู่บ้านชุมชนวัดทุ่งสว่าง ได้จัดเวทีชาวบ้านขึ้นเพื่อเลือกคณะกรรมการกองทุน เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2544 และบันทึกแบบ กทบ.1 แล้วให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านชุมชน

ชนวิศว์ทุ่งสว่างและที่ปรึกษากองทุน ยื่นคำร้องขอขึ้นทะเบียนฯตามแบบ กทบ.2 ต่อธนาคารออมสิน พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ ระเบียบ ข้อบังคับกองทุน จากนั้นเปิดบัญชีกับธนาคารออมสิน

4.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า ในการจัดทำคำขอขึ้นทะเบียน ทำให้รู้ว่าการจะทำอะไรต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ เช่น การจัดทำกองทุนหมู่บ้านจะต้องมีคณะกรรมการที่พร้อมจะทำงาน มีระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินงานของกองทุนฯ ชาวบ้านมีความพร้อมที่จะช่วยบริหารงานกองทุน มีการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชี โดยวิทยากรจากหน่วยงานของภาครัฐ เข้ามาให้ความช่วยเหลือและแนะนำ

การดำเนินการให้กู้ของกองทุนจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่มีปัญหาหรือมีปัญหาก็มีแนวทางในการแก้ไข และถ้าผู้กู้มีมาแนะนำแนวทางในการทำธุรกิจอย่างเป็นระบบ ก็จะทำให้ประสบความสำเร็จ เมื่อมีการตรวจสอบการทำงานก็จะได้ว่าสิ่งที่ทำไปแล้วนั้นมีปัญหาอะไรบ้างจะได้หาแนวทางในการแก้ไข

เมื่อกองทุนมีการแจ้งผลการดำเนินงานให้สมาชิกทราบ ก็จะทำให้สมาชิกทราบ ก็จะทำให้สมาชิกได้รู้ว่าตอนนี้กองทุนเป็นอย่างไร ดำเนินงานได้ผลดีหรือไม่ และผลประโยชน์ที่ได้ก็นำมาช่วยพัฒนาชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

4.1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า

ก่อนที่โครงการกองทุนหมู่บ้านจะเริ่มดำเนินการ ประชาชนในชุมชนวิศว์ทุ่งสว่างได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจากการติดตามข่าวสารทางโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ

การเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านมีขั้นตอนดังนี้

1. การสร้างจิตสำนึกและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ในการเป็นเจ้าของกองทุนที่ต้องร่วมกันดำเนินการ และบริหารจัดการกองทุน เริ่มจากร่วมรับรู้ ร่วมทำ ร่วมคิดตามตรวจสอบ ร่วมรับผลประโยชน์ ตลอดจนร่วมสร้างกองทุนไปสู่ความยั่งยืนต่อไป

2. เลือกสรรคนดีเป็นกรรมการกองทุน โดยการจัดเวทีชาวบ้าน เพื่อเลือกสรรคณะกรรมการ โดยมืองค์ประชุมจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดของชุมชน เลือกคนดี มีความรู้ ประสบการณ์ มีคุณสมบัติที่ดีของกรรมการ

3. จัดทำระเบียบข้อบังคับ โดยคณะกรรมการกองทุนและชาวบ้าน ร่วมกันจัดทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุน

4. การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกจะต้องร่วมกันดำเนินการตามกติกาที่วางไว้ในระเบียบข้อบังคับ

5. การขอรับการจัดสรรเงินจากรัฐบาล โดยมีการขอขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้าน การประเมินความพร้อม จากนั้นรับเงินจัดสรร

4.1.5 ประชาชนมีศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ในการเข้าไปศึกษาชุมชนทำให้ทราบถึงสภาพแวดล้อมต่างๆ ของชุมชน และความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชน สภาพเศรษฐกิจและสังคม ความเจริญทางด้านต่างๆ ของชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนวัดทุ่งสว่าง พบว่า มีความเจริญรวดเร็ว วิถีชีวิตของประชาชนเป็นแบบสังคมในเมืองมาก เกิดการเรียนรู้และพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชน การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดประชาคม เสวนากลุ่มของนักศึกษากองทุนทำให้ได้เข้าไปใกล้ชิดชุมชน ร่วมคิด ร่วมแก้ปัญหาและสร้างเครือข่ายคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและเครือข่ายกลุ่มอาชีพ เพื่อแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังมีการศึกษาความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งความเข้มแข็งของชุมชนนี้เป็นสิ่งบ่งบอกถึงการรวมพลังของชุมชนในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน จากการศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนทำให้เราทราบว่าชุมชนมีความสามัคคี มีผู้นำที่มีคุณธรรม สมาชิกในหมู่บ้านมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความซื่อสัตย์ยกย่องคนทำความดี ร่วมมือกันวางแผนแก้ไขและรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก เพื่อที่จะทำให้การบริหารจัดการกองทุนเป็นไปด้วยความโปร่งใส ยุติธรรม สมาชิกกองทุนมีสิทธิเท่าเทียมกันในการเสนอความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุน

ผลที่ได้รับจากการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน

ทางตรง

1. สร้างงาน สร้างรายได้ และพัฒนาอาชีพให้กับชาวบ้าน
2. เกิดการจ้างงานภายในหมู่บ้าน

ทางอ้อม

1. เกิดเครือข่ายคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน สร้างทักษะ และความสามารถในการจัดทำโครงการ วิเคราะห์โครงการและประเมินโครงการ
2. เกิดเครือข่ายกลุ่มอาชีพเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ร่วมกัน
3. มีการบริหารจัดการกองทุน 1 ล้านบาท เพื่อให้เกิดการหมุนเวียนเงินภายในหมู่บ้าน

4.2 ปัจจัยด้านบวกและลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ปัจจัยด้านบวกที่ส่งเสริมการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุน

1. ความพร้อมที่เกี่ยวกับบริบทชุมชน สภาพภูมิศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี สภาพเศรษฐกิจและสังคม โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร ผู้นำชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น โครงการพัฒนาที่ผ่านมา ทำให้ทราบโครงสร้างพื้นฐานของหมู่บ้านว่าอยู่ในระดับที่สามารถจัดตั้งกองทุนได้
2. การมีนโยบาย ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ เป็นแนวทางในการจัดตั้งคณะกรรมการกองทุน การจัดทำระเบียบกองทุน และการดำเนินงานกองทุนให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ
3. การประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ชาวบ้านได้รับทราบเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านที่รัฐบาลจัดทำขึ้นเพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานราก โดยการจัดประชาคมของชนชุมชนวัดทุ่งสว่าง
4. คณะอนุกรรมการระดับอำเภอ สร้างกระบวนการเรียนรู้ การเตรียมความพร้อม ให้คำแนะนำ การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และการดำเนินงานบริหารกองทุน การสร้างจิตสำนึกของชาวบ้าน
5. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เป็นผู้ดำเนินงานในการขอขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้าน มีหน้าที่บริหารงานกองทุน ให้เกิดประสิทธิภาพ และทำงานด้วยความโปร่งใส ยุติธรรม
6. การมีนักศึกษากองทุนเข้ามาช่วยในการประชาสัมพันธ์ การจัดเวทีประชาคมและการจัดเสวนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้และประสบการณ์
7. การที่สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านนำเงินที่ได้รับการอนุมัติไปใช้ในการประกอบอาชีพตรงตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้เงิน ทำให้เกิดการใช้จ่ายเงินตรงตามที่รัฐกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายเกิดการหมุนเวียนเงินภายในหมู่บ้าน สร้างรายได้ให้กับผู้กู้อย่างแท้จริง
8. ด้านการดำเนินงานกองทุน มีการจัดทำบัญชีของกองทุน เพื่อให้ทราบผลของการดำเนินงาน มีอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของสถาบันการเงินอื่นๆ

ปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุน

1. ชาวบ้านไม่ค่อยให้ความสนใจในการสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จากการที่มีระยะเวลาในการชำระหนี้เพียง 1 ปี และเงินที่ได้มาไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพที่ต้องใช้เงินลงทุนสูง
2. คณะกรรมการกองทุนส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีความรู้และความเข้าใจถึง หลักการและวิธีการทำบัญชีของกองทุนที่ชัดเจนและถูกต้อง ทำให้มีปัญหาในการจัดทำบัญชีของกองทุน

3. ในการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนนั้น ส่วนใหญ่ขาดงบประมาณค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่จำเป็นในการทำกิจกรรม ซึ่งเป็นอุปสรรคในการบริหารจัดการกองทุน
4. คณะกรรมการกองทุนมีการเข้าร่วมประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น กันน้อยครั้ง ทำให้มีปัญหาในการสื่อสารและทำความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับระเบียบของกองทุน
5. คณะกรรมการกองทุนแต่ละคนนั้นมีอาชีพส่วนตัวที่ต้องทำมาก จึงไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบได้ไม่เต็มความสามารถเท่าที่ควร
6. สมาชิกกองทุนส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีความรู้และความเข้าใจถึงวิธีการเขียนรายละเอียดลงในแบบคำขอผู้เท่าที่ควร ทำให้มีปัญหาในการเขียนคำขอผู้เงินกองทุน
7. การที่ชาวบ้านไม่สามารถรวมกลุ่มองค์กร / สร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง เกี่ยวกับการประกอบอาชีพจากการที่ต้องทำมาหากิน ไม่มีเวลาในการรวมกลุ่ม

4.3 การสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ และทำให้เกิดความเชื่อมโยงภายใน และระหว่างหมู่บ้าน/ตำบล

เครือข่ายการเรียนรู้โดยมีนักศึกษากองทุนเข้าไปประสานงานเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน สร้างความเข้าใจให้กับกลุ่มคนที่ไม่ทราบว่ากองทุนหมู่บ้านคือกองทุนอะไร มีประโยชน์อย่างไร เพื่อให้เกิดการเข้ามาเรียนรู้และเข้าใจมากขึ้นของชาวบ้าน ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชน ผู้เป็นสมาชิกกองทุนและไม่ใช่สมาชิกกองทุน ด้วยวิธีการเข้าร่วมประชุมภายในหมู่บ้าน การประชาสัมพันธ์โดยการรวมตัวกันของนักศึกษากองทุนภายในตำบลในเมือง ช่วยกันเข้าไปพูดคุยกับชาวบ้าน สร้างความคุ้นเคยเป็นกันเอง ซึ่งจะทำให้ชาวบ้านไม่คิดว่านักศึกษากองทุนเข้ามาตรวจสอบอาจทำให้เกิดการต่อต้านจากชาวบ้านได้ จากประโยชน์ที่ได้รับทำให้ชาวบ้านมีความรู้เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านมากขึ้น ทราบการดำเนินงาน มีการรวมพลังที่เข้มแข็ง บริหารงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับหมู่บ้านของตนเอง

สำหรับปัญหาการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ คือ กรรมการบางคนไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น บางคนมีความคิดดีแต่ไม่กล้าแสดงออก หรือบางคนไม่ค่อยให้ความสนใจเท่าที่ควร จึงทำให้การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของกองทุนไม่ค่อยมีประสิทธิภาพที่คืนัก

การมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้กับนักศึกษากองทุน ดังนี้

4.3.1 การจัดเวทีประชาคมการบริหารจัดการกองทุน

เป็นการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้แบบสัมพันธ์กับคนภายนอก คือ เป็นการเรียนรู้จากการประสานสัมพันธ์ในการจัดเวทีชาวบ้าน วิเคราะห์ปัญหา แลกเปลี่ยนความรู้กันของคณะกรรมการกองทุนที่จัดตั้งกองทุนชุมชนเมือง และได้รับการโอนเงินเรียบร้อยแล้ว กับชุมชนที่ยังไม่สามารถจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านหรือยังไม่ได้รับเงินกองทุน

4.3.2 จัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนชุมชนวัดทุ่งสว่าง

เป็นการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้แบบดั้งเดิม มีการบอกเล่าประสบการณ์ที่ตนได้นำเงินกู้จากกองทุนไปทำโครงการว่าเป็นอย่างไร ประสบปัญหาอะไรบ้าง มีแนวทางแก้ไขอย่างไร

4.3.3 จัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนชุมชน ระดับตำบลในเมือง

เป็นการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้แบบดั้งเดิมและแบบสัมพันธ์กับคนภายนอก โดยมีการเล่าถึงประสบการณ์ที่ตนนำเงินกู้ไปใช้ และมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ปัญหาและแนวทางแก้ไขระหว่างชุมชน

4.3.4 การจัดทำแผนแม่บทชุมชน

เป็นการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้แบบสัมพันธ์กับคนภายนอก เป็นการแลกเปลี่ยนถึงความคิดเกี่ยวกับสังคม เศรษฐกิจ การศึกษาและวัฒนธรรม สาธารณสุข ทรัพยากรธรรมชาติและโครงสร้างพื้นฐานที่เคยมีในอดีต ปัจจุบัน และความฝันหรือสิ่งที่อยากให้เกิดขึ้นในอนาคต

4.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

4.4.1 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนชุมชนวัดทุ่งสว่างที่กำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (บร.2) มีดังนี้

1. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี จะพบว่า มีความสามัคคีอยู่ในเกณฑ์ปานกลางเนื่องจากชุมชนนี้มีประชากรจำนวนมากและมีอยู่หลายครอบครัว ซึ่งมีทั้งครอบครัวดั้งเดิมที่รู้จักกันมานานและครอบครัวที่เข้ามาอยู่ใหม่อีกจำนวนมาก

2. สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์ จะพบว่า มีความซื่อสัตย์อยู่ในเกณฑ์ปานกลางเพราะว่าในชุมชนนี้ไม่ค่อยมีการลักเล็กขโมยน้อยในชุมชนและคนในชุมชนมีการซื้อขายของที่ซื่อสัตย์กัน

3. ชุมชนยกย่องคนทำความดี จะพบว่า มีการยกย่องคนทำความดีอยู่มาก เพราะคนในชุมชนนี้จะให้ความสำคัญกับการทำความดีกันมาก โดยถ้ามีใครทำดีขึ้นในชุมชนก็จะมี การยกย่องและให้ความนับถือพร้อมกับกล่าวขานถึงความดีที่ได้ทำกันมาก

4. สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะพบว่า ในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อยู่ในเกณฑ์ปานกลางโดยเห็นว่า หากคนในชุมชนมีการจัดทำกิจกรรมร่วมกันขึ้นก็จะมีการร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน และเกือบทุกครั้งก็จะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

5. สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่ม โดยจะพบว่า ส่วนใหญ่แล้วคนในชุมชนนี้มีการแสวงหาโอกาสเรียนรู้กันเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในทางการศึกษาเรียนต่อหรือในทางการประกอบอาชีพของแม่บ้านต่างๆ ทั้งจากการขยขานเรียนรู้เองหรือจากทางราชการจัดขึ้น

6. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ พบว่า โดยส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์เท่าเดิม เพราะว่าสมาชิกในชุมชนทุกคนล้วนมีความกระตือรือร้นที่จะทำการประกอบอาชีพต่างๆตามแต่กำลังของตนเพื่อเลี้ยงครอบครัวให้อยู่รอดและมีรายได้มากขึ้น

7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกัน พบว่า โดยส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์เท่าเดิม ก็เนื่องมาจากครอบครัวแต่ละครอบครัวนั้น มีอาชีพที่สามารถเลี้ยงครอบครัวได้ จึงเป็นเหตุทำให้ครอบครัวในชุมชนมีความรักใคร่ปรองดองกันเช่นเคย

8. ในชุมชนมีการรวมตัวกันตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน จะพบว่ามีกรรวมกลุ่มกันอยู่ 2 กลุ่มเป็นจำนวนเท่าเดิม เพราะว่าคนส่วนใหญ่ในชุมชนนั้นมีการประกอบอาชีพต่างๆกันไปและไม่มีเวลาที่ตรงกันที่จะมารวมกลุ่มกันได้มากพอ

9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำ โดยการประชุมหรือเสวนา จะเห็นได้ว่าในชุมชนนี้มีการจัดประชุมหรือเสวนากันน้อยมาก เนื่องจากมีเวลาที่ว่างไม่ตรงกัน โดยแต่ละคนมีหน้าที่การงานต่างๆ ที่ต้องทำไม่เหมือนกัน จึงทำให้มีการจัดประชุมเป็นไปได้น้อยครั้งและยาก

10. ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการและผู้ด้อยโอกาส จะพบได้ว่า ในชุมชนนี้ได้ให้ความช่วยเหลือบุคคลเหล่านี้ที่อยู่ตลอดเวลาและตอนนี้มีอยู่เป็นจำนวนเท่าเดิมและหากมีเพิ่มขึ้นมากก็จะมีการทำเรื่องส่งไปยังส่วนกลางให้ช่วยเหลือคนอื่นๆ เพิ่มขึ้น

11. ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม จะเห็นได้ว่า ชุมชนนี้มีจำนวนประชากรอาศัยอยู่มากและมีครอบครัวหลากหลายกัน จึงมีความคิดเห็นต่างๆ กันไป ซึ่งต่างก็ไม่แน่ใจในผู้นำชุมชนว่ามีคุณธรรม ยุติธรรม มากพอขนาดไหน

12. ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน จะเห็นว่า สมาชิกในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชนบ้างเช่น มีการจัดทำประชาคม ทำแผนแม่บทของชุมชน เป็นต้น

ตัวชี้วัดที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ได้แก่ ความสามัคคีรักใคร่ปรองดองซึ่งกันและกัน การมีผู้นำที่ดี มีความรู้ความสามารถ มีความซื่อสัตย์สุจริต และไว้วางใจได้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ประชาชนในชุมชนมีงานทำมีอาชีพ สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ชาวบ้านมีโอกาสหาความรู้เพิ่มอยู่เสมอ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนร่วมมากกว่าส่วนตน มีการจัดตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน เยาวชนไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทำให้ลดปัญหาการเกิดอาชญากรรม ซึ่งทั้งหมดนี้จะทำให้ชุมชนมีการพัฒนาเป็นชุมชนที่เข้มแข็งต่อไป

4.4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนวัดทุ่งสว่าง จากการสำรวจข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็ง นั้น พบว่า

ชุมชนวัดทุ่งสว่างมีความเข้มแข็งอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ซึ่งก็บ่งบอกถึงว่า กองทุนชุมชนวัดทุ่งสว่างนั้นมีศักยภาพความเข้มแข็งอยู่ในเกณฑ์ปานกลางด้วย และอนาคตของกองทุนเงินหนึ่งล้านบาทของชุมชนวัดทุ่งสว่างนั้น สามารถดำเนินการและจัดระบบการบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเองได้ต่อไป นอกจากนี้หากว่ากองทุนชุมชนวัดทุ่งสว่างมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงการทำงานของคณะกรรมการกองทุนกัน ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น โดยมีประธานกองทุนที่มีการรับฟังความคิดเห็นและสิ่งต่างๆ จากผู้อื่นมากขึ้น และมีคณะกรรมการที่ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายไว้ รวมทั้งมีการแข่งขั้วสารต่างๆ ให้สมาชิกกองทุนรับทราบถึงความก้าวหน้าของการบริหารจัดการกองทุนบ้าง ซึ่งจะเป็นแนวทางในการพัฒนากองทุนชุมชนวัดทุ่งสว่างให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และนอกจากนี้ยังส่งผลให้ชุมชนวัดทุ่งสว่างมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งมากขึ้นอีกด้วย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการดำเนินการประเมิน โครงการ โดยภาพรวมของกองทุนชุมชนวัดทุ่งสว่าง นั้นสามารถสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ได้ดังต่อไปนี้

1. สรุป

ผลการศึกษาระเมิน โครงการครั้งนี้ทำให้ทราบถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับ คือ ทำให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการการดำเนินงาน และกระบวนการบริหารจัดการกองทุน ทำให้ทราบถึงความมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ทราบถึงจุดเด่น – จุดด้อย ของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการประเมิน โครงการ ทำให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนและแนวทางในการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ โดยมีการสร้างเครือข่ายองค์กรและเกิดความเชื่อมโยงกันระหว่างภายในชุมชนและภายในตำบลเคียงกันอีกด้วย

โดยมีการกำหนดขั้นตอนการประเมิน โครงการ ดังนี้ มีการกำหนดขอบเขตของการประเมิน คือ กรณีศึกษาชุมชนวัดทุ่งสว่าง มีการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ในชุมชน และมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม (แบบ บร. 1 – 12) การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน การสังเกต การศึกษาจากข้อมูลมือสอง เป็นต้น จากนั้นก็มีการนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล แล้วจึงมีการนำเสนอผลการประเมินโครงการ

กองทุนชุมชนวัดทุ่งสว่างที่เกิดจากความตั้งใจของรัฐบาลและประชาชน โดยมีการจัดประชุมประชาคมขึ้นเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์คณะกรรมการกองทุนชุมชนวัดทุ่งสว่าง เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545 ได้ทำการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนทั้งหมด 15 คน เป็นชาย 7 คน หญิง 8 คน โดยได้ยื่นขอขึ้นทะเบียนคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งตอนนี้ได้รับโอนเงินจัดสรรเข้าบัญชี ธนาคารออมสิน สาขาถนนจอมพล เลขที่บัญชี 06-4317-20-057052-9 จำนวนเงิน 1,000,000 บาท เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 และได้พิจารณาอนุมัติให้เงินกู้แก่ผู้กู้จำนวน 69 ราย จากสมาชิกกองทุนทั้งหมด 194 ราย เป็นจำนวนเงิน 993,000 บาท โดยผู้กู้ส่วนใหญ่จะนำไปเพื่อการพัฒนาอาชีพต่างๆ เช่น อาชีพค้าขาย อาชีพรับจ้าง อาชีพเลี้ยงสัตว์ และอาชีพทำสวนผัก ตามลำดับ นอกจากนี้แล้วยังมีเงินทุนสะสมประเภทเงินฝากสัจจะและเงินค้ำหุ้นอีกเป็นจำนวน 114,989 บาท ซึ่งได้มาจากการฝากเงินของสมาชิกกองทุนชุมชนวัดทุ่งสว่าง โดยนำเงินเข้าบัญชีเลขที่ 06-4317-20-057051-0 เข้าที่ธนาคารออมสิน สาขาถนนจอมพล

2. อภิปรายผล

2.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนชุมชนวัดทุ่งสว่าง ทั้ง 5 ข้อ พบว่า

2.1.1 การเกิดกองทุน พบว่า การมีกองทุนนี้ทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิการให้แก่สมาชิก โดยกองทุนชุมชนวัดทุ่งสว่างได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านเป็นอย่างดี และมีแนวโน้มว่าชาวบ้านในชุมชนจะมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของกองทุนเพิ่มมากขึ้น

2.1.2 ระบบการบริหารกองทุน พบว่า กองทุนชุมชนวัดทุ่งสว่างมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนและมีการแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างถูกต้องชัดเจน มีการทำงานเป็นระบบ มีหลักฐานเอกสารต่างๆ ในการพิจารณาขอกู้ของผู้กู้เงินครบถ้วน และมีการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้านได้มีการจัดทำโดยคณะกรรมการเป็นผู้กร่างระเบียบ โดยยึดร่างระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเป็นหลัก

2.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า กองทุนชุมชนวัดทุ่งสว่างได้เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ประสบการณ์กันอย่างสม่ำเสมอ แต่ยังไม่ถึงขั้นพึ่งพาตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอกด้วย

2.1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า ชาวบ้านในชุมชนวัดทุ่งสว่างนั้นไม่มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มอาชีพ ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการทำอาชีพแบบต่างคนต่างทำ แต่ถ้าเป็นอาชีพที่คล้ายๆ กันก็จะมีการปรึกษาปัญหาที่พบเจอแล้วนำมาแลกเปลี่ยนความรู้กัน เช่น การเลี้ยงไก่ การเลี้ยงปลา เป็นต้น

2.1.5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น พบว่า ชาวบ้านในชุมชนวัดทุ่งสว่าง มีความเข้มแข็งอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ซึ่งก็บ่งบอกถึงว่า กองทุนชุมชนวัดทุ่งสว่างนั้น มีศักยภาพความเข้มแข็งอยู่ในเกณฑ์ปานกลางด้วย โดยตัวชี้วัดที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็งได้แก่ มีความซื่อสัตย์ ร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือและพึ่งพาซึ่งกันและกัน

2.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลดีด้านบวกและด้านลบ

ปัจจัยด้านบวก

1. ความพร้อมที่เกี่ยวกับบริบทชุมชน สภาพภูมิศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี สภาพเศรษฐกิจและสังคม โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร ผู้นำชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น โครงการพัฒนาที่ผ่านมา ทำให้ทราบโครงสร้างพื้นฐานของหมู่บ้านว่าอยู่ในระดับที่สามารถจัดตั้งกองทุนได้

2. การมีนโยบาย ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ เป็นแนวทางในการจัดตั้งคณะกรรมการกองทุน การจัดทำระเบียบกองทุน และการดำเนินงานกองทุนให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. การประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ชาวบ้าน ได้รับทราบเกี่ยวกับ โครงการกองทุนหมู่บ้านที่ รัฐบาลจัดทำขึ้นเพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานราก โดยการจัดประชาคมของชุมชนชนวิศุขสว่าง
4. คณะอนุกรรมการระดับอำเภอ สร้างกระบวนการเรียนรู้ การเตรียมความพร้อม ให้คำแนะนำ การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และการดำเนินงานบริหารกองทุน การสร้างจิตสำนึกของชาวบ้าน
5. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เป็นผู้ดำเนินงานในการขอขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้าน มีหน้าที่บริหารงานกองทุน ให้เกิดประสิทธิภาพ และทำงานด้วยความ โปร่งใส ยุติธรรม
6. การมีนักศึกษากองทุนเข้ามาช่วยในการประชาสัมพันธ์ การจัดเวทีประชาคมและการจัดเสวนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้และประสบการณ์
7. การที่สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านนำเงินที่ได้รับการอนุมัติไปใช้ในการประกอบอาชีพตรงตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้เงิน ทำให้เกิดการใช้จ่ายเงินตรงตามที่รัฐกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายเกิดการหมุนเวียนเงินภายในหมู่บ้าน สร้างรายได้ให้กับผู้กู้อย่างแท้จริง
8. ด้านการดำเนินงานกองทุน มีการจัดทำบัญชีของกองทุน เพื่อให้ทราบผลของการดำเนินงาน และมีอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของสถาบันการเงินอื่นๆ

ปัจจัยด้านลบ

1. ชาวบ้านไม่ค่อยให้ความสนใจในการสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จากการที่มีระยะเวลาในการชำระหนี้เพียง 1 ปี และเงินที่ได้มาไม่เพียงพอกับการประกอบอาชีพที่ต้องใช้เงินลงทุนสูง
2. คณะกรรมการกองทุนส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีความรู้และความเข้าใจถึง หลักการและวิธีการทำบัญชีของกองทุนที่ชัดเจนและถูกต้อง ทำให้มีปัญหาในการจัดทำบัญชีของกองทุน
3. ในการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนนั้น ส่วนใหญ่ขาดงบประมาณค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่จำเป็นในการทำกิจกรรม ซึ่งเป็นอุปสรรคในการบริหารจัดการกองทุน
4. คณะกรรมการกองทุนมีการเข้าร่วมประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น กันน้อยครั้ง ทำให้มีปัญหาในการสื่อสารและทำความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับระเบียบของกองทุน
5. คณะกรรมการกองทุนแต่ละคนนั้นมีอาชีพส่วนตัวที่ต้องทำมาก จึงไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบได้ไม่เต็มความสามารถเท่าที่ควร
6. สมาชิกกองทุนส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีความรู้และความเข้าใจถึงวิธีการเขียนรายละเอียดลงในแบบคำขอกู้เท่าที่ควร ทำให้มีปัญหาในการเขียนคำขอกู้เงินกองทุน
7. การที่ชาวบ้านไม่สามารถรวมกลุ่มองค์กร / สร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง เกี่ยวกับการประกอบอาชีพจากการที่ต้องทำมาหากิน ไม่มีเวลาในการรวมกลุ่ม

2.3 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนชุมชนวัดทุ่งสว่าง

ตัวชี้วัดที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็งได้แก่ ความสามัคคีรักใคร่ปรองดองซึ่งกันและกัน การมีผู้นำที่ดี มีความรู้ความสามารถ มีความซื่อสัตย์สุจริต และไว้วางใจได้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ประชาชนในชุมชนมีงานทำ มีอาชีพสามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ชาวบ้านมีโอกาสหาความรู้เพิ่มอยู่เสมอ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีการจัดตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน และเยาวชนไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทำให้ลดปัญหาการเกิดอาชญากรรมลง ซึ่งทั้งหมดนี้จะทำให้ชุมชนมีการพัฒนาเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

3. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับของกองทุน

1.1 ควรจะมีการปิดระยะเวลาการผ่อนชำระคืนเงินกู้ จากระยะเวลาเดิม 1 ปี ไปเป็น ระยะเวลา 2 ปีเพื่อช่วยลดปัญหาการผ่อนชำระคืนเงินกู้ของผู้กู้ให้ลดน้อยลงได้

1.2 ควรจะมีการเพิ่มจำนวนวงเงินกู้ ให้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อให้เพียงพอกับการนำเงินไปลงทุนประกอบอาชีพต่างๆ ได้

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน

2.1 ควรมีการจัดอบรม และมีการจัดทำคู่มือเกี่ยวกับ การบริหารจัดการกองทุน และหลักการทำบัญชีของกองทุนให้กับคณะกรรมการกองทุน เพื่อจะได้มีความรู้และความเข้าใจที่ดียิ่งขึ้น

2.2 ควรจะมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐเป็นที่ปรึกษา ในการติดตามการดำเนินงานกองทุน และ แนะนำความรู้ด้านการบริหารจัดการงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุน รวมทั้งการแนะนำส่งเสริมอาชีพที่ดีให้กับสมาชิกกองทุน

2.3 ควรมีการสร้างจิตสำนึก สร้างความรับผิดชอบ และสร้างสิ่งจูงใจ ในการบริหารจัดการกองทุนของคณะกรรมการ โดยรวม เช่น อาจมีการมอบรางวัลความสำเร็จแก่คณะกรรมการที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถเพื่อเป็นกำลังใจในการทำงานต่อไป

2.4 ประชาชนที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นคณะกรรมการกองทุน ควรจะมีการเข้าร่วมประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเป็นประจำทุกเดือนและปฏิบัติงานตามหน้าที่กันอย่างเต็มความสามารถ

2.5 ควรมีการจัดประชุมและชี้แจงเกี่ยวกับความสำคัญของการเขียนคำขอกู้ และวิธีการในการกรอกรายละเอียดลงในคำขอกู้ มีการจัดทำตัวอย่างเผยแพร่ หรือจัดหาผู้ชำนาญการไว้ให้ความช่วยเหลือ และตรวจสอบการเขียนคำขอกู้ แก่สมาชิกกองทุนที่เขียนคำขอกู้ไม่เป็นหรือเขียนไม่ถูกต้อง

2.6 ควรมีการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายที่จำเป็น เพื่อสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

3.1 ควรมีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพภายในชุมชนขึ้น และให้ประชาชนในชุมชนมีการบริหารจัดการดำเนินงานกันเอง

3.2 ควรมีการแนะนำ ส่งเสริม ให้สมาชิกในชุมชนเห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มกันทำอาชีพร่วมกันในชุมชน

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีบัณฑิตของกองทุนที่ปฏิบัติงานในกองทุน

4.1 ควรมีการประสานงาน และอธิบายถึงบทบาทหน้าที่ของนักศึกษากองทุน ให้กับทางกองทุนในชุมชน ได้มีความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ ที่แท้จริงให้ชัดเจนมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กานดา ชูเชิด และคณะ. 2545. สภาพแวดล้อมของคนไทย. วารสารเศรษฐกิจและสังคม. ปีที่ 39 (มกราคม-กุมภาพันธ์). หน้า 57-66.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนชุมชนวัดทุ่งสว่าง. 2544. ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนชุมชนวัดทุ่งสว่าง. นครราชสีมา.
- เฉลียว บุรีภักดิ์ และคณะ. 2545. ชุดวิชาการวิจัยชุมชน. สำนักงานมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย. นิพนธ์ คันธเสวี และคณะ. 2545. ชุดวิชาสารนิพนธ์. สำนักงานมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- มดิชน. 2545. คนรุ่นใหม่. ฉบับประจำวันที 5 สิงหาคม. ฉบับที่ 8914. หน้าที่ 10.
- อาทิตย์ วุฒิกะโร. 2543. สรุปสาระสำคัญ : ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. อุดสาหกรรมสาร. กระทรวงอุตสาหกรรม. ปีที่ 43 (มีนาคม-เมษายน). หน้า 45-52.
- รววิทย์ อวิรุทธ์วรกุล และคณะ. 2545. ความยากจน : ปัญหาที่สำคัญยิ่งของการพัฒนา. วารสารเศรษฐกิจและสังคม. ปีที่ 39 (มกราคม-กุมภาพันธ์). หน้า 37-44.
- สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี. 2544. วัฒนธรรมไทยในกระแสวัฒนธรรมโลก. วารสารสุโขทัยธรรมราช (5-10). กรุงเทพฯ. สำนักวิชาการกรมมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ). 2544. รวมบทความทางการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 6. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 221-234.
- สารสถิติ. 2545. รายได้ค่าใช้จ่ายและหนี้สินของครัวเรือน. ปีที่ 13 (พฤษภาคม). สำนักงานสถิติแห่งชาติ. หน้า 3-4.
- สยามจดหมายเหตุ. 2545. ข่าวเศรษฐกิจในประเทศ. ปีที่ 27 (กุมภาพันธ์). หน้า 146-147.
- อุดม จำรัสพันธ์. 2545. ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. สำนักงานมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.